

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2022-2023

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Renata Klabíková

**Celoživotní vzdělávání učitelů na základních školách
v České republice**

Praha 2023

**Vedoucí bakalářské práce:
PhDr. Tereza Vacínová, Ph.D.**

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED STUDIES

2022-2023

BACHELOR DIPLOMA THESIS

Renata Klabíková

**Lifelong education of teachers in elementary schools
in the Czech Republic**

Prague 2023

The Bachelor Work Supervisor:
PhDr. Tereza Vacínová, Ph.D.

P r o h l a š u j i,

že předloženou bakalářskou práci jsem vypracovala zcela samostatně a uvádím v ní všechny použité prameny a literaturu.

V Králově Dvoře, 27. února 2023

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí práce paní PhDr. Tereze Vacínové, Ph.D., za její profesionální vedení bakalářské práce. Paní doktorka mi předala mnoho cenných rad a připomínek. Také bych ráda poděkovala pedagogům ze Základní a Mateřské školy Králův Dvůr – Počaply.

Anotace

V teoretické části bakalářské práce se autorka zabývá obecně celým vědním oborem andragogiky. Blíže vymezuje také učitele na základní škole a definuje celoživotní vzdělávání. Druhá kapitola blíže vymezuje charakteristiku učitele, a to jeho osobnost, motivaci, vzdělávání a dále také komunikační dovednosti. Nejvíce prostoru je věnováno celé nabídce neformálního vzdělávání. Zde je specifikováno, kde se mohou učitelé dále vzdělávat a také v jakých oblastech (informatika, muzikoterapie, jazykové dovednosti, první pomoc, vzdělávání pro děti s mentálním postižením a vzdělávání pro děti s odlišným mateřským jazykem). V praktické části se pomocí dotazníkového šetření zjišťuje, jaký zájem o další vzdělávání mají učitelé na Základní škole a Mateřské škole Králův Dvůr – Počaply. Vyhodnocení dotazníkového šetření je graficky zpracováno.

Klíčová slova: základní škola, osobnost učitele, motivace, firemní vzdělávání, NPI, informatika, muzikoterapie, jazykové dovednosti, nabídka vzdělávání, odlišný mateřský jazyk

Abstract

In the theoretical part of the bachelor's thesis, the author deals with the entire scientific field of andragogy in general. It also defines primary school teachers more closely and defines lifelong learning. The second chapter defines the teacher's characteristics in more detail, namely his personality, motivation, education and also communication skills. Most of the space is devoted to the entire range of non-formal education. Here it is specified where teachers can continue their education and also in which areas (informatics, music therapy, language skills, first aid, education for children with mental disabilities and education for children with a different mother tongue). In the practical part, a questionnaire survey is used to determine the interest in further education of the teachers at the Králův Dvůr – Počaply Elementary School and Kindergarten. The evaluation of the questionnaire survey is processed graphically.

Keywords: elementary school, teacher's personality, motivation, corporate education, NPI, informatics, music therapy, language skills, education offer, different mother tongue

Obsah

ÚVOD	6
TEORETICKÁ ČÁST.....	7
1. VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	7
1.1. Andragogika.....	7
1.2. Učitel na základní škole	8
1.3. Celoživotní vzdělávání	9
2. CHARAKTERISTIKA UČITELE.....	10
2.1. Osobnost učitele	10
2.2. Motivace učitele	11
2.3. Vzdělání učitelů.....	11
2.4. Komunikační dovednosti učitele.....	12
3. CELOŽIVOTNÍ VZDĚLÁVÁNÍ UČITELŮ A JEHO FORMY	15
3.1. Formální.....	15
3.2. Neformální	15
3.3. Informální	15
4. NABÍDKA NEFORMÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ	16
4.1. Firemní vzdělávání – nastavení komplexního systému vzdělávání zaměstnanců, jeho standardizace a následná realizace	16
4.2. Metody vzdělávání na pracovišti (On the job training)	17
4.3. Metody vzdělávání mimo pracoviště (Off the job training).....	19
4.4. Další vzdělávání pedagogických pracovníků	20
4.4.1 Národní pedagogický institut	21
4.4.2 Nakladatelství Fraus.....	21
4.4.3 META	21
4.4.4 EURYDICE	22
4.4.5 Moderní vzdělávací technologie	23
4.4.6 Nabídka neformálního vzdělávání zaměřená na informatiku	23
4.4.7 Nabídka neformálního vzdělávání zaměřená na jazykové dovednosti	26
4.4.8 Nabídka neformálního vzdělávání zaměřená na muzikoterapii	28
4.4.9 Nabídka neformálního vzdělávání zaměřená na první pomoc.....	31
4.4.10 Nabídka neformálního vzdělávání zaměřená na žáky s mentálním postížením	32
4.4.11 Nabídka neformálního vzdělávání zaměřená na žáky s odlišným mateřským jazykem.....	33
PRAKTICKÁ ČÁST.....	34
5. Popis praktické části	34
5.1. Cíl výzkumu	34
5.1.1 Metoda průzkumu.....	34
5.1.2 Popis zvolené lokality pro výzkumné šetření	35
5.2. Vyhodnocení dotazníkového šetření	35
5.3. Cíl výzkum	46
ZÁVĚR	49
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	50
Internetové zdroje:	53
Přílohy	54

ÚVOD

České školství řeší celou řadu nových výzev i problémů. Jedním z těch největších problémů byla nedostatečná finanční podpora a snaha o zavedení nové kurikulární reformy, která ale nebyla realizována. Skutečnost, jak důležité je ve společnosti školství, potvrzuje mnoho odborníků i politiků, ale v praxi je pak tato oblast upozaďována před jinými prioritami vlády. Především na základních školách se učitelé potýkají s mnoha obtížemi, a to především kvůli měnící se společnosti, měnícím se prioritám i chápání autorit, kvůli změnám v roli učitelů. Situaci také zhoršuje nedostatečná didaktická a metodická příprava učitelů. Je důležité, aby nabídka vzdělávání na trhu byla kvalitní a aby měla co nabídnout.

Toto téma si autorka vybrala, protože je jí velmi blízké. Cílem bakalářské práce je prozkoumat spektrum nabídek celoživotního vzdělávání učitelů na základních školách v České republice.

Bakalářská práce se člení na teoretickou a praktickou část. Teoretická část je zaměřena na uvedení do problematiky a věnuje se důležitosti vzdělávání učitelů pro jejich profesní rozvoj a možnostem dalšího vzdělávání. Jsou zde popsány formy vzdělávání, které pro tuto práci budou klíčové.

Praktická část bude věnována šetření provedenému výzkumem – dotazníkem, jehož cílem bude zjistit, zda jsou učitelé a ostatní pedagogičtí pracovníci na Základní škole v Králově Dvoře v Počaplech spokojeni s nabídkou dalšího vzdělávání. Mimo jiné se také zjistí využití naučeného ve výuce.

TEORETICKÁ ČÁST

1. VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

1.1. *Andragogika*

Andragogika je věda o výchově a vzdělávání dospělých lidí, která respektuje jejich zvláštnosti s tím související. Beneš (2008, s. 31) pak přímo uvádí, že *„důvodem vzniku této disciplíny byla společenská poptávka po nových druzích znalostí i nových klasifikacích.“*

Andragogiku najdeme v literatuře také popisovanou jako *„teorii vzdělávání dospělých, přičemž tato teorie je rozvíjena jako samostatný obor vedle klasické pedagogiky školské“* (Průcha a kol., 2009, s. 18). Andragogika je obor, který má interdisciplinární charakter, což znamená, že využívá poznatků z mnoha dalších oborů. Navazuje tak například na sociologické a psychologické poznatky, ekonomii, teorie profesí a podobně. Andragogika se může chlubit jak vlastní klasifikací a organizací, tak vlastními konferencemi nebo sborníky či odbornými časopisy i vědeckým zkoumáním (Veteška, 2018, s. 59).

V Pedagogické encyklopedii je obor andragogiky také charakterizován, a to jako vědní obor v sy stému věd o výchově a vyučování. Podle této encyklopedie je andragogika vědní obor, který se věnuje všem aspektům souvisejícím s učením a vzděláváním dospělých osob. Andragogika se snažila stát samostatnou vědní disciplínou oddělenou od klasického pojetí školní pedagogiky. Tyto snahy sílily především po revoluci roku 1989 (Beneš, 2018, s. 65).

Andragogiku tedy vnímáme jako studijní, ale současně i vědní obor vydělený z obecné pedagogiky navazující na poznatky z více oborů a obsahující všechny aktivity, aspekty i podmínky a faktory ovlivňující učení a vzdělávání dospělých jedinců (tamtéž, s. 73).

Andragogika se prolíná s mnoha obory, nejen pedagogikou, ale také s oblastí rozvoje a řízení lidských zdrojů. Dle Beneše a Kopeckého se z andragogiky stává doslova *„hraniční“* vědní obor edukativních věd (tamtéž, s. 75).

Další pohled na andragogiku uvádí, že se jedná o disciplínu zkoumající výchovu a učení dospělého člověka a věnuje se výchově dospělých osob s využitím různých andragogických prostředků. Tato výchova pak ovlivňuje různé oblasti života daného člověka a její zaměření může být velmi různorodé (Prusáková, 2005, s. 121).

Andragogika prokazuje teoretický a praktický přínos díky řešení reálných problémů jedince. Andragogika je tedy založena na spolupráci s jinými vědními obory, zaměřuje se jak na teorii, tak praxi vzdělávání, jejím objektem je dospělý jedinec. Současná andragogika se věnuje nejen edukačním aktivitám, ale směřuje svou pozornost také na sociální formování dospělých jedinců, podporuje jejich rozvoj a pomáhá jim efektivněji se začleňovat do společnosti, reagovat na měnící se podmínky. Andragogika je velmi inspirativní, jak teoretická, tak praktická, má charakter explorační (zkoumá podstatu daného problému) i explanační (hledá vysvětlení příčinných souvislostí) (Veteška, 2009, s. 58).

1.2. Učitel na základní škole

Učitel je člověk, který má někoho něco naučit. A nutnost k jeho povolání je další vzdělávání a neustálý profesní rozvoj. Důležité pro učitele je si toto uvědomit a jít příkladem novým generacím a dále získávat nové znalosti a dovednosti s uplatněním ve výuce (Nelešovská, 2005, s. 98).

Učitel by měl rozumět především sám sobě. Musí znát výborně svoji psychiku a těžit z ní. Naučit se ji přetvářet a ovládat potřebným způsobem (Vorlíček, 2000, s. 89).

Učitelem je označována osoba zabývající se profesionálně výchovou a vzděláváním dětí a studentů různých druhů institucí. Profese učitel vznikla v okamžiku, kdy rodiče potřebovali pomoc se vzděláváním dětí pro život. Rodiče byli odkázáni na učitele v situacích, kdy složitost a náročnost požadavků na výchovu byla náročnější a rodiče museli předat děti do péče odborníkovi speciálně vzdělanému – učiteli. Je patrné, že pojem pedagogický pracovník je širší pojem než učitel. Někdy se používá další oslovení, například kantor, a tento termín nacházíme v projevech oficiálních představitelů školství a u autorů publicistiky. V době 18. a 19. století se toto označení učitele používalo. Tehdy měl učitel velmi nízké postavení. Nejen že vyučoval děti, ale musel například obstarávat také hudbu v kostele. Další označení učitele může být pedagog. V odborné literatuře se termínem pedagog nazývá pracovník zabývající se pedagogikou. V současné době se vyučující základních, středních a speciálních škol nazývají učitelem. Mají stejné vysokoškolské vzdělání, a to úplné magisterské. V mateřských školách jsou pracovníci s dětmi též označováni jako učitelé, ale legislativa nedefinuje potřebu vysokoškolského vzdělání (Nelešovská, 2005, s. 154).

Práce učitele na všech stupních škol je stejně významná. Učitel přispívá významnou funkcí, která vede k rozvoji osobnosti dětí a mládeže a připravuje žáky na jejich uplatnění

v životě a ve společnosti. Úloha učitele je stále v měnícím se procesu. Obdobně jako u jiných profesních činností je působení učitele podmíněno tím, jak je současně práce uznávána společností, a to z pohledu prestiže, tak v rámci ekonomického ohodnocení (Průcha, Walterová, Mareš, 2009, s. 235).

1.3. Celoživotní vzdělávání

Celoživotní vzdělávání a učení je velmi komplexní a složitou oblastí, která zahrnuje mnohé proměnné. Celoživotní vzdělávání je pojem, který může být chápán jako synonymum pro celoživotní učení. Pojem celoživotní učení je přitom ve společnosti používáno častěji. Ve skutečnosti se ale tyto dva pojmy liší, jak vysvětluje odborná literatura. Celoživotní učení je více obecným pojmem, celoživotní vzdělávání je pak specifitější. Člověk se může novým věcem učit celý svůj život, a to i v neformálních aktivitách, kdežto celoživotní vzdělávání je pojem vázaný na instituce, které toto právě toto specifické vzdělávání nabízí. V případě celoživotního vzdělávání tak nabývá na významu role a aktivita vzdělávajícího (Ondrušová, Krahulcová, 2019, s. 114).

Pokud tedy definujeme celou oblast celoživotního vzdělávání a učení, pak se jedná o celý proces, v rámci kterého daný jedinec získává nové dovednosti, rozvíjí své schopnosti a vědomosti, a to v průběhu celého života. Cílem celoživotního vzdělávání je neustálé rozšiřování vědomostí dospělého jedince, rozvoj jeho dovedností, flexibilní přizpůsobování se měnícímu světu, a to jak v profesním, tak osobním životě, potvrzují Průcha a Veteška (2012, s. 74).

Celoživotní vzdělávání je skutečně velmi komplexní a úzce souvisí také s nastavenou a realizovanou vzdělávací politikou (Vyhnánková, 2007, s. 58).

Celoživotní vzdělávání dává možnost se vzdělávat v různých etapách rozvoje až do úrovně možností v souladu se zájmy, úkoly a potřebami (Langer, Palán, 2008, s. 65).

2. CHARAKTERISTIKA UČITELE

2.1. Osobnost učitele

Alena Nelešovská (2005, s. 11) ve své knize uvádí: „*Podstata učitelství spočívá v kulturní transmissi vědomostí, hodnot a vzorů chování, zajišťujících kontinuitu společnosti. Stanovení samotných požadavků v souvislosti s představami o tom, jaký má být učitel, by mělo být vždy spojeno, a tím současně i omezeno, s určitým časovým horizontem.*”

Důležitý pro vyzrálou roli učitele je všeobecný přehled a kulturně politický rozhled. Musí být špičkou v komunikaci s lidmi. Předpokladem pro práci učitele na základní škole je to, že by učitel měl být vřelý a také by měl mít hluboký vztah k dětem. V současné době musí učitel splňovat rychle měnící se požadavky společnosti, a to jak učitel začínající, tak i ten před koncem kariéry. Učitel má být tvořivý a měl by disponovat veškerými pedagogickými kompetencemi, které se stanou východiskem komunikace s žáky (tamtéž, 25).

Učitel je jedna z nejrozšířenějších profesí v současné společnosti. Nabízí rozsáhlou významnost, která je důsledkem toho, že se počty lidí vzdělávacích se v pedagogických oborech neustále zvyšují (Průcha, Veteška, 2012, s. 87).

Práce učitele je velmi náročná, obzvláště v dnešní době. Je důležité, aby se učitel neustále rozvíjel. Měl by neustále zdokonalovat své vlastnosti, aby se byl dobrým učitelem. Učitel by měl být také pro své žáky upřímným přítelem a rádčem (Nelešovská, 2005, s. 93)

Učitel by měl být vůdčí typ. Za jeho slovy ve výuce by měla stát pravda a smysl slova. Jedná se o velkou zodpovědnost stát se právě učitelem. Rozhodující pro učitele je rychlá reakce a vysvětlení (tamtéž, s. 101).

Učitel se stane dobrým, když zná svůj obor, který vyučuje, má ho rád a zná veškeré aktuality, výzkumy a trendy v pedagogice. Nejen sobě, ale i žákům musí dodávat dostatečnou inspiraci a udělovat pochvaly za dobře odvedenou práci. Měl by přispívat k rozvoji osobnosti dětí, žáků a studentů a připravovat je pro jejich start do společnosti. Osobnost učitele a přirozená autorita je základem této profese. S malou autoritou je učitel méně oblíbený a příliš žáky neinspiruje (tamtéž, s. 165).

2.2. Motivace učitele

Pro motivaci dospělého jedince je důležité chtít, znát a vědět. Takzvaná vnitřní motivace, která čerpá z touhy rozvíjet se vzděláváním. Opakem je vnější motivace, kdy jedince donutí něco změnit okolní podmínky, většinou ze strany zaměstnavatele. Motivace učitele by měla být zcela klíčová k dalšímu vzdělávání se. Právě u něho by mělo být sebevzdělávání automatické. Učitel by měl být změnám otevřený (Soják, 2017, s. 96).

Motivace dospělých osob k tomu, aby se dále vzdělávali, a aby přejali koncept celoživotního vzdělávání, a tedy i nekončícího seberozvoje, je jistou vnitřní pohnutkou či vnitřním rozhodnutím. Motivaci vyvolávají určité potřeby jedince a získaná motivace pomáhá regulovat chování vedoucí k naplňování daných potřeb. Myšlenky celoživotního vzdělávání a jeho realizaci může například podporovat člověk, který má potřebu být uznávaným odborníkem v nějakém oboru, má potřebu být profesně úspěšný, ale také může mít jen potřebu se vzdělávat, rozvíjet se v oblasti, která ho naplňuje (Průcha, 2014, s. 203).

2.3. Vzdělání učitelů

Podle zákona č. 563/2004 Sb., zákon o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, definuje v dílu 2 Získání odborné kvalifikace pedagogických pracovníků. (zákony pro lidi, 10.11.2004, online).

Podle Průchy (2008, s. 158) je kvalifikace: „*Kvalifikovanost učitelů je stanovena zákonem č.563/2004 Sb. jako soubor předpokladů pro výkon činnosti pedagogických pracovníků. Těmito předpoklady jsou způsobilost k právním výkonům.*“ Konkrétně je zmiňována jak odborná kvalifikace, tak znalost češtiny. Učitel musí být pro výkon své funkce zdravotně způsobilý i bezúhonný. Legislativně jsou pak upraveny a vyjmenovány možnosti a způsoby, kterými mohou pedagogové získat odbornou kvalifikaci pro jednotlivé druhy škol. V odborné společnosti se diskutuje také o tvorbě profesních standardů, které by byly formulovány pro jednotlivé kategorie učitelů, avšak dosud tato problematika nebyla nijak ošetřena v právních úpravách.

2.4. **Komunikační dovednosti učitele**

Obecně lze říci, že pojem komunikace vyjadřuje přenos určitých informací. Původní latinské slovo *communicare* znamená v překladu společně něco sdílet. Podstata komunikace je tedy zmiňované společné sdílení. Při komunikaci dvou (i více) lidí se mluví o takzvané sociální komunikaci. Právě v sociální komunikaci je důležitá výměna informací, a to jak slovní, tak verbální. Ve společnosti se nejčastěji využívá pro dorozumění a vzájemnou komunikaci řeč jako specifická verbální komunikace (Vybíral, 2000, s. 145).

Lidská komunikace je velmi složitá, zahrnuje různá vyjadřování a sdělení, která mohou být úmyslná i neúmyslná, mohou obsahovat jisté symboly nebo kontext. Zpráva navíc bývá zakódována, předána příjemci, přičemž příjemce musí být schopen tuto zprávu přijmout a rozšifrovat. Příjemce musí pochopit, co je ve zprávě obsaženo. Vše ale ovlivňují i vlastní zkušenosti, schopnosti, dovednosti, takže v mnoha případech může být význam zprávy pochopen zcela jiným způsobem, než s jakým významem byla zpráva vyslána (Vybíral, 2000, s. 230).

Leško blíže specifikuje: *„Pro komunikaci je důležité ovládat techniku hovoru, poznat základní zásady mezilidských vztahů, umět poslouchat a umět mluvit“* (Leško, 2005, s. 22).

Hlavním cílem komunikace bývá změnit myšlení, emoce nebo postoje, a to jak příjemce, tak produktora. Zárukou dobrých mezilidských vztahů je dobrá společenská komunikace. Jde o porozumění druhému člověku. Právě porozumění druhému je velice důležitá vlastnost učitelské profese. Jedná se o umění sdělovat a mluvit, ale také o umění mlčet a naslouchat druhým (Vybíral, 2000, s. 36).

K tomu, aby mohla být komunikace úspěšná, je nutné mít dobré komunikační dovednosti, které tvoří celý komplex mentálních pozic. Ty umožňují jedinci komunikovat (Šebesta, 2005, s. 93).

Pokud člověk komunikuje, dostává se do komunikačních situací s určitým záměrem. Pak volí vhodné formy postupu, jak svého záměru dosáhnout. Užívá takzvané čtyři komunikační modely a vzorce. Výsledkem takovéto komunikace je komunikát. Ten je vždy daný znakem určitého stylu (Čechová, 1998, s. 58).

O efektivní komunikaci lze mluvit, pokud splňuje určený komunikační cíl. Je proto nutné dodržovat zásady, které vedou k bezproblémovému dosažení cíle. Toho je možné dosáhnout komunikačními strategiemi. Komunikační strategie efektivní komunikace se řídí modelem

Model Rabostic, který zahrnuje dle Picktona a Brodericka (2005, s. 14) osm kroků: „1. *Research and analysis (Výzkum a analýza)* 2. *Audiences (Cílová skupina)* 3. *Budget (Rozpočet)* 4. *Objectives (Cíle)* 5. *Strategy (Strategie)* 6. *Tactics (Taktika)* 7. *Implementation (Zavádění)* 8. *kontrol (Kontrola)*.“

Pedagogická komunikace se používá ve výchovně-vzdělávacích procesech. To znamená, že probíhá mezi učiteli, rodiči, žáky, asistenty pedagoga, osobními asistenty, řediteli... Pedagogickou komunikaci lze definovat následovně: „...*disciplína, která se zabývá popisem, analýzou a hodnocením komunikace ve výchovných a vzdělávacích situacích*“ (Gavora, 2005, s. 25).

Pedagog je velkým mluvním vzorem pro žáky. Žáci si všímají jeho verbálních, i neverbálních projevů (viz níže). Tato komunikace může být funkční, pokud bude dodržováno pět základních principů. Prvním principem je kooperace, tedy komunikace. Druhým principem je snaha o co nejkvalitnější komunikaci. To znamená, že sdělení by mělo být informativní, ale zároveň co nejkratší. Třetím principem je maximum kvality. Jedná se o to, aby sdělení bylo plně pravdivé. Nemělo by obsahovat žádná sdělení, pro která nejsou dostatečné důkazy. Čtvrtým principem je maximální relevance. Pedagog i žáci by měli být při komunikaci důslední. Komunikace musí směřovat ke stanovenému cíli. Poslední princip je maximum způsobu. Způsob komunikace je tedy jasný, dětem srozumitelný, jednoznačný a přesný (Mareš, Křivohlavý, 1995, s. 89).

Při vyučování ve škole lze mluvit o takzvané výukové komunikaci. Jejími typickými znaky je řízení a učení žáků, a to za optimálních vztahových podmínek. Aby komunikace ve škole byla opravdu efektivní, musí se dodržovat pravidla společenského chování a řečová etiketa. Podmínky úspěšné efektivní komunikace lze dle Vymětala (2008, s. 27) rozdělit následovně:

- *„zřetelnost*
- *úplnost*
- *správnost*
- *stručnost*
- *zdvořilost*“

Součástí efektivní komunikace je efektivní zpětná vazba. O ní lze hovořit v případě, že je přesná, včasná, jasná, pochopitelná a oboustranná. Kvalitní zpětná vazba by měla být neodmyslitelnou součástí každého vyučování.

Dle Kovařikové (2016, s. 30–31) je zapotřebí, aby *„poskytovaná zpětná vazba odstraňovala problémy v komunikaci mezi žákem a pedagogem. Pokud je zpětná vazba efektivní, žáci se nebojí sdělovat své názory.“*

Zpětná vazba by měla fungovat ve vzájemné komunikaci oboustranně. Pracovníci by v ideálním případě měli mít možnost komunikace s manažery, stejně jako oni s pracovníky. Zpětná vazba je také vhodným nástrojem pro zjišťování případných nefungujících způsobů komunikace uvnitř firmy, a možností k jejímu vylepšování (Holá, 2011, s. 66).

I když je tato definice zaměřená především na firemní management, je třeba si uvědomit, že takto to funguje i na základních školách speciálních. V definici pak můžeme zaměnit pojem pracovníci pojmem žáci a pojem management pojmem pedagog. Zpětná vazba od pedagoga k žákovi by měla informovat žáka o tom, co zvládl nebo nezvládl a pomoci mu naplánovat postup pro jeho budoucí učení. Pro upřesnění lze použít příklad zpětné vazby: *„Ano, to je pravdivá věta, ale zkus ji ještě upřesnit.“* (Šedřová, Švaříček, Šalamounová, 2012, s. 26).

3. CELOŽIVOTNÍ VZDĚLÁVÁNÍ UČITELŮ A JEHO FORMY

3.1. Formální

Formální vzdělávání se uskutečňuje ve vzdělávacích institucích. Obsah, cíle a hodnocení mají platnou legislativu. Hlavním cílem vzdělávání jsou vývojové změny osobnosti, a to dlouhodobé. Formální vzdělávání můžeme dělit na základní, střední a vysokoškolské, tedy podle toho, na kterém stupni školy je realizováno. Formální vzdělání, ať už v jakémkoliv zmíněném stupni, je ukončováno hodnocením, pod kterým si v praxi můžeme představit vysvědčení, diplom, certifikát a podobně (Kohout, 2007, s. 69).

3.2. Neformální

Neformální vzdělávání je na rozdíl od toho formálního realizováno mimo vzdělávací instituce. Konkrétně může neformální vzdělání probíhat v organizaci zaměřené na neformální vzdělávání či v prostředí zaměstnavatele. Vzdělávacím cílem tohoto typu vzdělávání nejsou změny osobnosti daného jedince, ale prohlubování získaných dovedností, znalostí a nových zkušeností. Nejběžnějším příkladem neformálního vzdělávání jsou rekvalifikační kurzy, školení a různé přednášky (Kohout, 2007, s. 114).

3.3. Informální

Informální vzdělávání jsou všechny podněty, které přijímáme během lidského života. Člověk se neustále učí i ve svém běžném životě. Získává neustále různé schopnosti, dovednosti a znalosti, které ho rozvíjí. Informální vzdělávání souvisí především se sebevzděláváním nově nabytých znalostí, které čerpá ze života (Kohout, 2007, s. 178).

4. NABÍDKA NEFORMÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

Nabídek neformálního vzdělávání na trhu je hned několik. Zaměstnavatel může a nemusí nabízet svým zaměstnancům další možnost profesního rozvoje. Dále záleží na zaměstnanci, jaké nabídky s možností osobního rozvoje se zúčastní. Zda je nabídka placena zaměstnavatelem a zda ji uplatní ve svém zaměstnání či upotřebí ve svém životě (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008, s. 96).

4.1. Firemní vzdělávání – nastavení komplexního systému vzdělávání zaměstnanců, jeho standardizace a následná realizace

Firemní vzdělávání nemá však přesnou definici. Dá se tedy konstatovat, že postupující globalizace mění trhy takřka neustále. Firmy na tuto skutečnost musí reagovat svou pružností, predikcí, připraveností na měnící se podmínky. Důraz na vzdělávání zaměstnanců a jejich další rozvoj je důležitý jak pro samotné zaměstnance, tak i pro firmy, které se díky tomu stávají na trhu konkurenceschopnější. Žádná firma nedokáže delší dobu úspěšně působit na trhu, pokud nemá kvalitní zaměstnance. Vzdělávání nabízené pracovníkům může být sice finančně náročné, ale z dlouhodobějšího pohledu se firmám vyplatí (Mužík, 2012, s. 157).

Důvody, které vedou k dalšímu vzdělávání zaměstnanců:

- změna trhu (firma se musí zajímat o to, co vyrábí, za jakou cenu a zda se výrobek shoduje s tím, co zákazník chce a potřebuje)
- změna v technických i technologických oblastech
- organizační změny.

Vzdělávání pracovníků probíhá nejčastěji v oblastech:

- Adaptace nového pracovníka, a to jak ve smyslu zcela nového zaměstnance ve firmě, tak i v případě, kdy je již dlouholetý zaměstnanec povýšen či převelen na jiné oddělení a podobně.
- Zdokonalování, prohlubování kvalifikace, které pracovníkům pomůže s přizpůsobením se měnícímu prostředí, novým technologiím, nebo mu pomůže podávat více kvalitní výkon v dané profesi.
- Zvyšování kvalifikace zvyšuje jak rozsah, tak obsah dosud vykonávané práce

- Rekvalifikace pak představuje osvojování nových dovedností či znalostí pracovníkem, které může dále v práci uplatňovat.

V souvislosti s tímto tématem můžeme také hovořit o takzvaném projektování systému vzdělávání. Jedná se o specifikování a zajištění takových sad vzdělávacích aktivit, které jsou určeny pro vybraná pracovní místa. Projektování tohoto systému vzdělávání umožní vytvořit jasnou představu o tom, jaké kompetence, charakteristiky, znalosti a dovednosti by měl mít pracovník, který dané místo obsadí. V projektování je brán ohled na organizační strukturu, analýzu vzdělávacích potřeb i pracovních míst, personální i celkovou firemní strategii nebo na takzvaný kompetenční model sestavený v dané firmě.

Firma nejprve definuje vzdělávací cíle, musí správně identifikovat účastníka vzdělávacího procesu a také je třeba vzít v úvahu rizika. Projekt musí být provázaný s firemní strategií, tedy musí být užitečný pro firmu i jedince. Takový projekt je ve stanoveném časovém horizontu i v daném prostředí realizován podle předem stanoveného rozpočtu.

Předpoklady úspěšného projektu:

- Plnění předem stanovených funkcí a cílů
- Efektivní využívání zdrojů
- Respektování finančních i časových možností
- Nenarušování práce dané firmy
- Vycházení z firemní kultury.

Zaměstnavatelé se snaží rozvíjet firemní vzdělávání, používají metodu vzdělávacího procesu řízenou podnikem, ta zahrnuje jak vzdělávání na pracovišti, tak mimo něj (Mužík, 2012, s. 198).

4.2. *Metody vzdělávání na pracovišti (On the job training)*

Vzdělávání zaměstnanců na pracovišti není finančně náročné oproti metodám vzdělávání mimo pracoviště.

Nejčastějšími metodami vzdělávání jsou:

- 1) Instrukce při výkonu práce je nejčastější metoda, protože jde o nejběžnější způsob zacvičení nového či méně zkušeného zaměstnance vedoucím (zkušenějším) zaměstnancem. Zaměstnanec si pozorováním a napodobováním postup osvojuje. Tímto způsobem vzdělávání na pracovišti získávají účastníci dovednosti přímo v praxi

na pracovišti a následně probíhá trénink pod dozorem. Vzdělávání na pracovišti probíhá například formou instruktáže či asistence.

Koučování je metodou, která vychází ze strategie komunikace vůči druhým. Souvisí s pojmem partnerského jednání, podněcuje a směřuje k vlastnímu rozvoji a motivaci dané osoby, a současně rozvíjí její potenciál. Koučem je odborník, který jedince vhodnou formou vede k vlastnímu a samostatnému nejvhodnějšímu řešení. Nejčastěji se tento proces odehrává na základě vhodně zvolených otázek, nad kterými jedinec přemýšlí a hledá odpovědi a možnosti řešení, které dále posuzuje. Koučink je vhodný jak pro tým, tak pro jedince, a může být zaměřen na odbornou stránku, ale také na vlastní osobní rozvoj.

- 2)** Counselling je ve společnosti ne tak známou metodou, při které si zaměstnanec dlouhodobě a pod dohledem školitele osvojuje znalosti a dovednosti potřebné pro svůj rozvoj, zaměřuje se na osobní růst zaměstnance. Využívá se při krátkodobých školeních. Tento pojem bývá překládán do češtiny jako poradenství, což ale není úplně přesné. Jde o metodu, jak formovat pracovní schopnosti zaměstnanců. Je založena na vzájemném konzultování.
- 3)** Asistování – pracovník se připravuje na novou pracovní pozici, zpravidla vyšší a náročnější, učí se od stávajícího držitele pozice tím, že mu asistuje.
- 4)** Pověření úkolem – vzdělávací pracovník je pověřen realizací určitého úkolu.
- 5)** Rotace práce – pracovník, který se vzdělává, se postupně seznamuje s okruhem činností, zastávaných jeho budoucími spolupracovníky. Pracovník tak poznává fungování organizace a začleňuje se do sociálních sítí na pracovišti (např. lékař).
- 6)** Mentorování neboli mentoring je účinný způsob předávání a rozvoje nejen odborných, ale i měkkých dovedností, a to i manažerských. Mentoring představuje profesionální vztah dvou osob. Tento vztah musí být založený na důvěře. Mentor předává zkušenosti a funguje zde jako jakýsi průvodce. Mentor funguje jako pomocník, radí pracovníkovi, jak má danou práci vykonávat, poukazuje na chyby, kterých se sám dopouštěl, motivuje ho a poskytuje mu zpětnou vazbu.
- 7)** Pracovní porady (Rabušic, Rabušicová, 2008, s. 114 - 158).

4.3. Metody vzdělávání mimo pracoviště (Off the job training)

Při vzdělávání zaměstnanců mimo pracoviště se musí firma ohlížet na následující faktory: velikost firmy, její rozpočet a lokalitu.

- 1) Konference nebo semináře zahrnují různé motivační nebo vzdělávací přednášky nebo kurzy i konference. Tyto události nejčastěji realizuje vzdělávací agentura a zajišťuje jejich vedení profesionálními lektory. Existuje celá řada kurzů, které jsou velmi různorodé a liší se jak tématem, tak úrovní vědomostí a znalostí cílové skupiny. Školení jsou často realizována jako předem připravená, ale nalezneme i nabídku individuálního sestavení kurzu podle specifických požadavků.
- 2) Přednáška představuje pouze jednosměrný komunikační proces, který sděluje informace většímu počtu posluchačů. Nevýhodou je, že posluchači jsou pouze pasivními příjemci informací.
- 3) Případová studie – jde o vyličení nějakého reálného nebo smyšleného problému a účastník má za úkol analyzovat daný problém a najít k němu řešení => zlepšování tvořivých a kreativních dovedností.
- 4) Brainstorming – metoda rozvíjení tvořivosti, která spočívá v tom, že během krátké doby jsme schopni vymyslet velké množství nápadů.
- 5) Hraní rolí – účastníci předvádějí zadanou situaci, ke které mají scénář => procvičování samostatnosti.
- 6) Outdoor je metoda určena manažerům, provádí se v přírodě a obsahuje prvky ze zážitkové pedagogiky. Kombinuje tedy jak samotné učení, tak herní prvky.
- 7) Distanční vzdělávání můžeme charakterizovat jako řízené studium, které je multimediální. Distanční vzdělávání je určeno zejména samostatně studujícím dospělým osobám. Existuje zde v přístupu ke vzdělávání velká volnost. Klíčovou roli pak hraje proces individuálního studia. Komunikace neprobíhá přímo mezi vzdělávajícím a vzdělávaným, ale využíván je spíše přenos informací formou různých technologií a komunikačních médií.
- 8) Workshop je metodou, která nabývá v současné společnosti stále většího významu. V rámci workshopu dochází ke sdílení informací, zkušeností a příkladů dobré praxe. Základním předpokladem je, že se všichni účastníci budou aktivně zapojovat, vzájemně se od sebe učit a efektivně nacházet nová a vhodná řešení.

9) E-kurzy je pojem, který je zkratkou pro E-learningové kurzy. Ty aktuálně představují velmi moderní vzdělávací formu. Tyto on-line kurzy jsou uživatelům přístupné na internetu, a to buď v on-line formě nebo také off-line. Výhoda E-learningových kurzů spočívá v jejich flexibilitě, možnosti studovat pomocí nich takřka kdekoli a kdykoliv. V některých případech ale nemusí být samotný E-learning vhodný, a je tak nutno jej doplnit dalšími metodami. E-learning má hned několik výhod jak z hlediska:

- vzdělávaného (možnost využití širokého spektra materiálů, možnost vložení dalších odkazů přímo do textu, okamžitá zpětná vazba a neomezená volba místa, času a intenzity studia podle potřeb a možností účastníků.
- organizace rychlá a efektivní adaptace pracovníků, snižování nákladů na vzdělávání, kontrola úrovně získaných vědomostí prostřednictvím testů, možnost pružně reagovat na potřebu zaškolení či přeškolení a snižování nákladů na vzdělávání.

Nevýhody pro organizaci – náročnost z hlediska vzdělavatelů, techniky a správy kurzů.

10) Webinar je školení, které probíhá v přímém přenosu přes internetový prohlížeč (např.aplikace ZOOM). V určený čas před konáním webinaru účastníci obdrží e-mail s odkazem pro vstup do webinaru a také učební materiály ke stažení (Rabušic, Rabušicová, 2008, s. 168 - 228).

4.4. Další vzdělávání pedagogických pracovníků

Těžiště pro kvalitně odvedenou pedagogickou činnost je celoživotní vzdělávání, tedy stálý profesní rozvoj. Další vzdělávání pedagogických pracovníků spočívá v neustálém systematickém a koordinovaném procesu, který navazuje na pregraduální vzdělávání. Právě další vzdělávání pedagogických pracovníků má standardizační a rozvojovou funkci směrem k pedagogům a zlepšuje se tak úroveň výuky. Dobrá úroveň výuky dále zajišťuje neustálý rozvoj a inovaci výuky. Pedagogové se zlepšují v přípravách na hodiny, v metodickém vedení vyučování, dále také v didaktických postupech, psychologii žáků. Zákonem mají pedagogové dokonce stanoveno 12 pracovních dnů k samostudiu či právě účasti na nějakém semináři. Během těchto dní má učitel nárok na přiznání náhrady platu za daný počet dní.

4.4.1 Národní pedagogický institut

Národní pedagogický institut (dále také „NPI“) je organizace přímo řízená Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. Tato instituce zajišťuje mimo jiné též transfer moderního inovativního vzdělávání přímo učitelům v práci. Jeho činnost je tak rozsáhlá, že má zastoupení v každém regionu České republiky. Mezi jeho činnost můžeme též řadit aktualizace koncepčních dokumentů jako je Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, základní vzdělávání, základní umělecké vzdělávání a samozřejmě i střední vzdělávání. Další jeho působení je též v oblasti metodické podpory školských zařízení a učitelů. Z posledních vydaných metodických příruček stojí za zmínku Pedagogická diagnostika v mateřské škole, která si klade za cíl zjednodušení přechodu dětí z předškolního do základního vzdělávání (NPI).

4.4.2 Nakladatelství Fraus

Nakladatelství Fraus nabízí pedagogům náhled do moderních vzdělávacích aktivit. Z velké nabídky kurzů je možné si vybrat takové, které propojují učební materiály (učebnice, pracovní sešit) s praktickými radami. Je možné se školit přímo u autorů učebnic, kteří nejlépe vědí, proč jsou daná cvičení v učebnici. Pedagogové se mohou autora na cokoli zeptat. Nakladatelství Fraus preferuje spíše prezenční studium, aby bylo možné si vše vyzkoušet v praxi a následně aplikovat do školní výuky. Také si pedagog odnese mnoho osvědčených tipů do výuky. Nakladatelství každoročně pořádá konferenci a letní školy. Konference se specializují na učitele 1. stupně základní školy a na vyučující českého jazyka.

4.4.3 META

Společnost META je na českém trhu vzdělávání již od roku 2004. Jedná se o jednu z největších neziskových organizací podporující cizince žijící v České republice. Zaměřuje se na dodržování rovného přístupu ke vzdělávání a pomáhá s tím i pedagogům. Rodinám příchozích ze zahraničí pomáhá se v České republice zorientovat. Školení určená pedagogům mají za cíl, aby se nově příchozí žáci maximálním možným způsobem začlenili do kolektivu třídy – školy. Dále spravuje webový portál určený pedagogům, Inkluzivní škola vydává nejrůznější materiály i pro širokou veřejnost tak, aby reflektovaly potřeby dětí a žáků s odlišným mateřským jazykem.

Na zmíněnou organizaci se mohou s konkrétními dotazy obracet přímo pedagogové. Zaměstnanci METY poradí učitelům i s legislativními opatřeními nebo zprostředkují do školy překladatele. Dalším velký projekt, který META zajišťuje je vzdělávání dvojjazyčných asistentů pedagoga.

4.4.4 EURYDICE

V podmínkách České republiky se jedná o zcela největší profesní asociaci působící v oblasti vzdělávání dospělých. Celosvětově sdružuje AIVD více než stovku vzdělávacích institucí zaměřených na oblast vzdělávání dospělých. K hlavním cílům organizace patří podporovat rozvoj svých institucí, kvalitně řídit lidské zdroje, získávat pro spolupráci profesionály a odborníky. Organizace spolupracuje s dalšími institucemi, jako jsou například státní orgány, věnuje se osvětové činnosti, publikuje odborní články a knihy, vydává také odborný časopis nazvaný *Andragogika v praxi*.

AU3V představuje občanské sdružení institucí. AU3V jako organizace vznikla roku 1993. Soustředí se na nabídku vzdělávání na vysokoškolské úrovni nikoliv pouze pro dospělé, ale přímo pro seniory, tedy české obyvatele v důchodovém věku. AU3V má desítky členů, kam patří také vysoké školy nebo jen některé jejich fakulty a součásti.

Národní centrum distančního vzdělávání je další instituce. Tato instituce vznikla roku 1995, původně jako součást Centra pro studium vysokého školství. Národní centrum distančního vzdělávání realizuje výzkumné aktivity, nabízí poradenství, věnuje se monitoringu. Soustředí se na oblast distančního i celoživotního vzdělávání, a to ve vybraném stupni vzdělávání, tedy v terciárním. Centrum sleduje světové i domácí trendy, možnosti využívání technologií ve vzdělávání v terciární sféře a věnuje se mimo jiné i potenciálu sociálních sítí nebo E-learningu.

Dalším je občanské sdružení s názvem Česká andragogická společnost. Společnost vznikla roku 2008 a jejími členy jsou odborníci a profesionálové různých profesí. Jedná se o vědecké pracovníky, akademiky, odborníky na vzdělávání dospělých, manažery, pedagogy, lektory, poradce, ale najdeme zde například i andragogické studenty. Společnost umožňuje zejména spolupráci a vzájemnou výměnu informací v oblasti vzdělávání dospělých.

Národní vzdělávací fond, o.p.s. vznikl roku 1994. Fond klade důraz na zkvalitňování péče o rozvoj lidských zdrojů. Organizace analyzuje stav vzdělávání obecně, ale také stav odborného vzdělávání. Další důležité zaměření EURIDICE je predikce kvalifikačních potřeb

na pracovním trhu. Národní vzdělávací fond také spolupracuje na tvorbě systémů manažerského vzdělávání. Cílem fondu je zajistit komplexní systém podpory rozvoje lidských zdrojů včetně poradenství a evaluace.

4.4.5 Moderní vzdělávací technologie

Ve vzdělávání mají nezastupitelnou roli různé vzdělávací technologie. V jednotlivých formách technologií jsou neustále rozvíjeny moderní prostředky, didaktické techniky i programy. Technologie umožňují vznik a využívání interaktivních a multimediálních materiálů a velkou výhodou je, že je vzdělávání tímto způsobem velmi přístupné (Mužík, 2012, s. 158).

Moderní technologie hrají ve vzdělávání důležitou roli zejména jako:

- sítě (hlavním nástrojem ve vzdělávání a jeho přístupnosti širší veřejnosti je internet, který umožňuje dále on-line přístup do různých databází, knihoven, umožňuje pořádání online schůzek a videokonferencí);
- multimedia spojující různé formy prezentace informací (například obraz a animovaný obraz, zvuk a mnohé další) na různých typech nosičů (CD nebo například online);
- mobilní prostředky a přístupy (umožňují různé formy distančního vzdělávání, zahrnují notebooky, mobilní telefony, tablety), podporují také flexi-schooling
- Flexi-schooling je výraz, který se používá k popisu flexibilního výukového programu, v němž se studenti vzdělávají částečně ve škole, částečně doma (Mužík, 2012, s. 169).

4.4.6 Nabídka neformálního vzdělávání zaměřená na informatiku

Za posledních 10 let zaznamenala informatika na základní škole velký rozvoj. Aby mohla být kvalitně zaváděna do vzdělávání, je zapotřebí mít kvalitně proškolené pedagogy vyučující právě tento předmět. Výuka informatiky se s poslední aktualizací Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání dostala do popředí a je třeba jí ve větší míře věnovat pozornost. Pro starší pedagogy to může znamenat velmi obtížný úkol. Aktuálně se klade důraz již od mateřské školy na rozvoj informatického myšlení, a to nejrůznějšími didaktickými pomůckami, jako jsou například robotická včelka Bee-Bot. Na základní škole využívají pedagogové počítače, nejrůznější aplikace nebo 3D tiskárny. Zmíněné je má naučit strukturovanému myšlení. Důrazně je vyučována práce s informacemi,

řešení problémů, dovednost popsat, vysvětlit, zanalyzovat vzniklý problém a navrhnout jeho řešení (Berki, Drápková, 2020, s. 68).

Dle dostupných dat Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy převládají učitelé, kteří si vyučující předmět informatika doplní ke svému hlavnímu. Příliv přímo vystudovaných učitelů zaměřených na informatiku se neočekává. Aktuálně přibývá institucí, které nabízejí nejružnější akreditované kurzy zaměřené právě na informatiku. Cílem těchto vzdělávacích aktivit je naučit pedagogy základním dovednostem v programování. Dále si kladou za cíl naučit je, jak vhodně připravovat učební pomůcky do výuky a vhodně je implementovat. Dále upozorňují na úskalí, která mohou při výuce vzniknout. Důraz je dále také kladen na kybernetickou bezpečnost. Aby byl v maximální možné míře podpořen zájem pedagogů, je možné vzdělávání hradit ze šablon operačního programu Jan Amos Komenský. Pro rozvoj pedagogů pomohou též vzdělávací činnosti zajišťované Národním pedagogickým institutem České republiky. Ten má pod svojí záštitou projekt Podpora škol v kontextu digitalizace. V rozvoji informatiky na základních školách jsou dále též nápomocny metodické kabinety (tamtéž, s. 79).

I přes covidové dopady je ještě mnoho škol, kde není dostačující vybavení pro kvalitní vzdělávání informatiky. Základní školy aktuálně přechází z modelu počítačových učeben do modelu takzvané „mobilní učebny“. Pod tímto pojmem si můžeme představit vozík plný notebooků nebo tabletů. Díky těmto „mobilním učebnám“ bude moci být výuka informatiky propojena v mezipředmětových vztazích. Dále je potřeba mít ve školách stabilní a bezpečnou síť. Z napsaného je patrné, že školy pro naplnění tohoto cíle budou potřebovat větší finanční investici. S tím pomohou školám dotace z Evropské unie (tamtéž, s. 122).

Aktuálně se řeší rozvoj digitálních technologií v souvislosti s jejich častějším propojením jak v běžném, tak v pracovním životě. Česká republika chce být konkurence schopná, a tak musí podporovat implementaci digitálního vzdělávání už od útlého věku do školství. Díky ranému seznámení se s moderními technologiemi se očekává lepší uplatnění absolventů na trhu práce. Českou vládou přijatý dokument z roku 2013 nazvaný Digitální Česko v 2.0, Cesta k digitální ekonomice, uvádí, že informační technologie by měly být součástí celého vyučovacího procesu na základních školách. Měly by být zapojeny do celé výuky, nejen do počítačových předmětů, ale komplexně a takovým způsobem, aby podporovaly rozvoj komunikačních schopností, logického myšlení nebo i čtenářské gramotnosti (MPO, 2013).

Uvedeným dokumentem se zavázalo také MPSV a MŠMT ke vzájemné spolupráci v oblasti podpory digitální gramotnosti českých obyvatel. Pro tuto bakalářskou práci je nutné uvést souvislosti v návaznosti na vzdělávání. Dokument v oblasti vzdělávání určuje priority:

- Odstraňování či snižování nerovností ve vzdělávání
- Podpora kvalitní výuky a podpora učitelů v jejich práci
- Efektivně řízení celého vzdělávacího systému.

4.4.6.1 Práce s 3D tiskárnou

Experimentace vědců s tiskem ve 3D začala už v 80. letech minulého století, a to na austinské University of Texas. Samotný pojem 3D tisku se ale začal objevovat až zhruba o desetiletí později, a to na MIT v souvislosti s používáním netradičních tiskových materiálů v tiskárnách. 3D tiskárny jsou aktuálně využívány pro různá průmyslová řešení, ale někteří jedinci si vyrábí vlastní jednoduché tiskárny a vytváří tisknutelné počítačové modely a databáze. Vzhledem k tomu, že se 3D tiskárny začaly z nejprve odborné veřejnosti více rozšiřovat také do širší populace, a mnohé 3D tiskárny jsou už lépe cenově dostupné, očekává se postupné využívání a jejich rozšiřování také v rámci oblasti vzdělávání. Například společnost 3D Systems Corporation se výrobě 3D tiskáren pro širší veřejnost věnuje, nicméně dosud není cena natolik příznivá, aby tyto tiskárny začaly být více ve vzdělávací oblasti využívány. Japonsko dokonce před zhruba deseti lety otevřelo první veřejný stánek s 3D tiskárnami, které mohli lidé po rezervaci konkrétního času využívat. Pokud hovoříme o univerzitách a zdejším přístupu studentů k tiskovým zařízením a 3D skenerům sloužícím k digitalizaci objektů, pak lze jmenovat zejména univerzity americké, jako například univerzita v Nevadě. Rozšiřuje se také sdílení takových tiskáren, kde je cena za využití počítána podle potřebného materiálu a tiskového času. Na některých školách ve Velké Británii byl realizován projekt, který se věnoval tématu potenciálu 3D tiskáren v podpoře STEM. Žáci, kteří se do projektu zapojili, byli inspirováni svými novými možnostmi a transformace konceptu nebo nápadu do podoby fyzického výrobku byla pro ně velmi motivační. 3D tisk se ukázal jako užitečný nástroj pro výuku techniky pomocí nejnovějšího vybavení a dává mladým lidem praktické znalosti z oblasti vědy a matematiky. V Českých Budějovicích byla v rámci projektu Popularizace vědy a techniky na ZŠ Vltava uspořádána akce, kde bylo možné navrhnout jednoduchý výrobek právě díky 3D tisku.

Z představeného projektu vyplynulo, že 3D tiskárny jsou skvělou možností pro týmovou výuku a týmové řešení problémů. Pedagog vede žákovský tým k řešení zcela konkrétních problémů vyžadujících fyzický produkt a studenti si sami tvoří prototypy navrhovaných řešení. Díky tomu žáci získávají zábavnou a zcela jasnou představu toho, jak jejich navrhovaná řešení mohou fungovat v praxi, jaké případné nedostatky dané řešení mohlo mít nebo přemýšlet, jak produkt následně zkvalitnit. Z vyhodnocení daného projektu také vyplynulo, že možnosti 3D tisku přispívají k mezipředmětovému propojení a lze je využít v různých předmětech, ať už se jedná o zeměpis nebo hudební výchovu. Je důležité si uvědomit, že faktory ovlivňující úspěšné zavedení 3D tisku do vzdělávání, spočívají hlavně v přístupu pedagogů a jejich spolupráci, dále v digitálních kompetencích pedagogů, a následně jejich nadšení pro inovativní metody a postupy ve výuce.

Japonské ministerstvo ekonomiky, obchodu a průmyslu (METI) zase vynaložilo úsilí i finance na to, aby 3D tiskárny mohly být ve vzdělávání využívány tak, že podporují výrobní i konstrukční dovednosti žáků. Program Quantum Victoria, který byl naopak realizován v Austrálii, je zaměřen na využívání 3D tisku ve vzdělávání a nabízí vzdělávací kurzy pro pedagogy v oblasti 3D modelování, ale také stavby a obsluhy 3D tiskáren.

4.4.7 Nabídka neformálního vzdělávání zaměřená na jazykové dovednosti

Myšlení je spjato s jazykem. Konkrétnost jazyka souvisí s určitou místní variantou. Místní varianta jazyka může být spojována až s tisíciletou tradicí. Právě pomocí jazyka si lidé předávají vědomosti, navzájem si naslouchají, čtou, píší, přemýšlejí nebo si sdělují historii tradic (Dlouhá, 2017, s. 96).

Jazykem se přesně vymezuje určitá skupina lidí, která používá jazykový kód v podobě zvukové, písemné nebo jiné. Dále se skupina vymezuje i specifikami ve fonologii, fonetice, sémantice a gramatice. Přesnou definici jazyka uvádí Alajouanine: „...výsledek složité neuronální činnosti, dovolující vyjadřovat a vnímat duševní stavy prostřednictvím sluchových a grafických znaků nebo gest při využívání sensorických a motorických funkcí, které k tomuto účelu nebyly přesně specifikovány“ (Koukolík, 2002, s. 69).

Jazyk lze dělit podle kódu komunikace. Lze ho tedy rozdělit na lidský a živočišný. Ten lidský se člení na přirozený a umělý. Přirozený jazyk je nejčastějším dorozumívacím systémem. Jazykem se nepřenáší pouhé informace o objektech nebo jevech. Jazyk má daleko

širší pole působnosti, a to komunikativní funkci o sdělování čehosi jiného (Čermák, 2001, s. 56).

Černý (1998, s. 3) roztřídil komunikativní funkce jazyka do kategorií: „1) *Referenční, představující odkaz na časové nebo prostorové vztahy, nebo jiné faktory, které jsou mimojazykové* 2) *Faktické, kdy se například mluvčí snaží o udržení pozornosti nebo naopak zdůrazňuje, že se rozhovoru sám účastní.* 3) *Expresivní, kdy mluvčí ukazuje vlastní psychický či fyzický stav, vyjadřuje emoce, slovně, výškou hlasu, intonací a dalšími možnými prostředky.* 4) *Poetická je takové, kdy je důraz kladen na formu. Forma má ale zvýraznit konkrétní obsah.* 5) *Metajazyková. Zvláštností může být to, že jazyk může sloužit k popisu kohokoliv, čehokoliv. Metajazyk pak slouží sice k popisu, ale využívá i některé prostředky, které má „navíc“.* Jak doplňuje Čermák (2001, s. 63), jazyk umožňuje lidem poznávání okolního světa, umožňuje i jeho klasifikaci. K tomu jsou typické jeho dvě funkce, a to pojmenovávací a kognitivní. Musíme mít na paměti, že jakýkoli jazyk se stále vyvíjí, je živý a používá se v každodenním životě. Pokud však se tyto skutečnosti nenastávají, vývoj se zastaví a jazyk pomalu zanikne. Jazyk je každodenní součástí lidských životů, a tak největší změny nastávají ve slovní zásobě. Zde je proces velice rychlý a jazyk se přizpůsobuje současnosti. Pomalejší změny nastávají ve zvukové stránce jazyka a nejmenší změny nastávají v gramatice.

Protože je současná doba zrychlená a vývoj jde kupředu, jsou na žáky i učitele kladeny velké nároky týkající se jazykové přípravy. Už na základní škole si jsou žáci vědomi potřeby vysokoškolského vzdělání. Valná většina firem vyžaduje už při přijímacím pohovoru znalost cizího jazyka. Výuka cizího jazyka neznamena pouze nezbytnost ho ovládat, žáci se tím učí poznávat kulturu jazyku a také si prohlubují zeměpisné znalosti (Janíková, 2011, s. 56).

Jazykovou vybavenost také podporuje politika Evropské unie. Téměř všichni si dnes uvědomují, jak podstatnou dovedností je umět cizí jazyk. Iniciativa Evropské unie směřuje také na podporu nejrůznějších projektů pro jazykové vzdělávání. Studium cizích jazyků je základní předpoklad jednotnosti Evropské unie, aby bylo možné se domluvit ve všech členských státech. To následně podpoří také právo na svobodný pohyb osob. Evropský parlament tedy doporučuje vzdělávání v mateřském jazyce a jednom dalším jazyce již od mateřské školy. Vznikly podporované programy Sokrates a Leonardo da Vinci. Z těchto programů se mohou čerpat dotační výzvy na studium cizích jazyků. Nedílnou součástí podpory jazykového vzdělávání je rozšířený program Erasmus. Ten nabízí účastníkům

(žákům, studentům i učitelům) zúčastnit se výuky jazyků v partnerské hostitelské zemi. Díky tomuto programu poznají účastníci i přirozené prostředí rodilých mluvčích a jejich mentalitu (Janíková, 2011, s. 66).

Pro podporu jazyka se dnes využívají nejmodernější aplikace v mobilních telefonech, aby je měl uživatel stále na dosah. Největší výhodou je, že jsou ke stažení zdarma. Nejrozšířenější je aplikace Duolingo, která je moderně zpracovaná pro všechny generace. V této aplikaci je možné se dostat na další úroveň až po splnění dané lekce. Lekce jsou tvořeny spíše formou zábavných her. Tato aplikace nabízí k výuce až 40 světových jazyků. Pokud si uživatel není jistý svojí úrovní, pak se zde nabízí možnost rozřazovacího testu, na základě kterého samotná aplikace vyhodnotí, na jaké úrovni se nachází. Kromě těchto aplikací si může učitel nebo žák vybrat, jakým způsobem se chce vzdělávat. Protože každému vyhovuje něco jiného, nabízí se následující možnosti: individuální, skupinové a on-line (tamtéž, s. 76).

4.4.8 Nabídka neformálního vzdělávání zaměřená na muzikoterapii

Termín *muzikoterapie* má svůj původ v řečtině a latině. Související řecký pojem *Moisika*, v latině pak *musica*, znamená hudbu. Řecká slova *therapeia*, *therapeineio* pak znamenají léčit, cvičit, ošetřovat, vzdělávat, pomáhat, starat se. Muzikoterapii lze proto chápat jako léčbu či pomoc osobě pomocí hudby. Proto je pro termín muzikoterapie někdy jako synonymum využíváno termínu hudební terapie, jak uvádějí Kantor a kolektiv (2009, s. 125).

Muzikoterapie je interdisciplinární. Využívá tedy myšlenek i dalších oborů a metodologicky úzce souvisí se všeobecnou medicínou, psychiatrií, využívá i poznatky z pedagogiky a psychologie. Do jisté míry je také hraničním oborem mezi hudební psychologií, sociologií, pedagogikou, a dalšími obory jako je etnologie, filozofie či estetika nebo hudební akustika a hudební teorie (Zeleviová, 2007, s. 147).

Jednotná definice muzikoterapie, kterou by využívali všichni autoři tedy neexistuje. Stejně také povaha muzikoterapie nemusí být jednoznačná. Může být definována jako umění, vědecký obor nebo interpersonální proces. Každá z těchto povah připisuje muzikoterapii odlišnou vlastnost. V muzikoterapii jako vědeckém oboru se klade důraz na univerzálnost, objektivitu, znovu aplikovatelnost i snahu o pravdivost (Kantor a kol., 2009, s. 104).

Představit zcela jasnou a zřejmou definici muzikoterapie je nelehkým úkolem a situace se komplikuje i tím, že ani samotná slova hudba a terapie nelze jednoznačně definovat.

Definice Světové federace muzikoterapie, která byla publikována už na konci 20. století, patří k těm definicím, které jsou mezinárodně akceptované. Definice říká, že muzikoterapie znamená využívání hudby či některých hudebních elementů kvalifikovaným odborníkem, tedy muzikoterapeutem. Hudebními elementy máme na mysli například rytmus, zvuk, harmonii zvuků, melodii a podobně. Využití hudby provádí muzikoterapeut pro jednotlivého člověka nebo celou skupinu. Cílem takového působení je zefektivnění komunikace, podpora učení, vztahů, možnosti sebevyjádření nebo jiné terapeutické záměry. Muzikoterapie má pomoci s naplněním potřeb, a to jak tělesných, tak mentálních a emocionálních, stejně jako sociálních či kognitivních. Muzikoterapie pomáhá v těchto různých oblastech rozvíjet potenciál jedince či celé skupiny, aby mohlo být dosaženo lepší integrace, vyšší kvality života (Kantor a kol., 2009, s. 125).

V mnoha státech po celém světě odborníci diskutují o působení muzikoterapie. V užším smyslu muzikoterapie velmi úzce souvisí s psychoterapií, medicínou i psychologií, kdežto v širším smyslu jsou v muzikoterapii patrné prvky také z fyzioterapie, speciální pedagogiky, porodnictví nebo neurologie (tamtéž, s. 179).

Muzikoterapie je tedy velice různorodou a rozmanitou oblastí a její role v praxi terapeuta je nejednotná (jestli se jedná o pomocnou techniku nebo o hlavní techniku terapeuta), což přispívá k polyvalentnímu významu muzikoterapie. Lubomír Holzer a Svatava Drlíčková jmenují devět profesních orientací muzikoterapeutů, a zahrnují zde i alternativní léčitele a šamany (Holzer, Drlíčková, 2012, s. 201):

- Medicína: zde se jedná o různá odvětví medicíny jako jsou neurologie, psychiatrie, onkologie, fyzioterapie a tak podobně. Poslech hudby je jako prvek muzikoterapie využíván například při některých operacích nebo rehabilitacích. Zpravidla tyto situace představují pasivní poslech reprodukované hudby, v některých případech lékaři a další odborníci spolupracují s muzikoterapeuty jiné specializace než lékařské.

Hudba je v medicíně označována za farmakologický prostředek, který dokonce může sloužit do jisté míry jako sedativum nebo „audioanalgetikum“. Například klienti s chronickými bolestmi hudbu poslouchají za účelem snížení stresové fyziologické reakce a pro odvracení pozornosti od bolesti (Zelevá, 2007, s. 89).

- Psychologie: Psychologové a psychoterapeutové využívají mnohdy muzikoterapii jako pomocnou psychoterapeutickou techniku. Holzer a Drlíčková kritizují postup jako pomocnou techniku, protože ho vnímají příliš limitujícím.
- Pedagogika: Mnoho pedagogů a vychovatelů využívá ve své práci muzikoterapeutické postupy, částečně jsou to učitelé hudební výchovy.
- Speciální pedagogika: Ve speciální pedagogice se nachází velké uplatnění pro expresivní terapie jako je i muzikoterapie. V posledních letech vzrůstá zájem o všechny expresivní terapie a čím dál tím hojněji jsou využívány ve speciálně pedagogické praxi.
- Hudba: Hudebníci profesionální, poloprofesionální či hudebníci amatéři se zabývají produkcí hudby a někteří i muzikoterapií. Hudebníci se však musí smířit s tím, že se na hudbu v rámci muzikoterapie kladou jiné nároky než na tzv. „profesionální hudbu“. Samotná hudba se nerovná muzikoterapii. Ne každá hudba je vhodná na realizaci muzikoterapie.
- Alternativní léčení: Alternativní léčitelé realizují metody, které se liší od postupů západní medicíny a některé metody jsou mnohem starší než západní medicína. Alternativní léčení přistupuje k léčení celostně a většinou vyžaduje, aby pacient aktivně spolupracoval. Z tohoto důvodu lze chápat muzikoterapii také jako alternativní léčbou.
- Šamanství: Pojem *šaman* má svůj původ v termínu *saaman* v evenském jazyce, tedy jazyce sibiřského loveckého národa. To, že je nějaký člověk věnující se některým alternativním léčbám lidí, označován za šamana, je označení přejaté z ruštiny. Holzer a Drlíčková (2012, s. 25) uvádí, že právě *„šamanské metody jsou pro muzikoterapii důležitým východiskem. Šamanské rituály zahrnují nejen hudbu, zpívání, ale také tanec nebo hru na různé nástroje. Těmito nástroji jsou zpravidla šamanský buben nebo flétna, ale také takzvané brumle či chřestidla. I když kořeny šamanství sahají až do pravěkých kultur, setkáváme se v současnosti i s moderními šamany, kteří nejenom pokračují v tradici svého etnika, ale také žijí v kultuře západního typu.“*
- Muzikoterapie (vystudovaní muzikoterapeuti): Po revolučním roce 1989 se na našem území začala objevovat řada muzikoterapeutů z různých oblastí. V devadesátých letech ještě nebylo možné studovat muzikoterapii na vysoké škole, od roku 2003

je však muzikoterapie vyučována na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Později přibyla také možnost studovat tento obor na Fakultě filozofické v témže městě. Vzdělání muzikoterapeutů se velmi pravděpodobně bude i v příštích letech dále rozvíjet.

- Existují také kombinace uvedených profesí: například hudebník, speciální pedagog, šaman, alternativní léčitel. V praxi existuje mnoho případů, kdy muzikoterapeut studuje více oblastí odborného vzdělání, sjednocuje různé přístupy jednotlivých oborů i metod terapií. Z těch častěji se vyskytujících spojení můžeme hovořit o speciálním pedagogovi, který je současně muzikoterapeut, nebo psychologovi muzikoterapeutovi. Objevují se různé kombinace i více než dvou oborů. Kombinace lékař-muzikoterapeut nebo farmaceut-muzikoterapeut není tak frekventovaná, ale některé příklady bychom našli i v této kombinaci.

„Pojem metoda musíme v rámci muzikoterapie rozlišit od pojmu variace, procedura, technika a model“ (Kantor, Lipský, Weber a kol., 2003, s. 183). Kvůli nejednotnosti terminologie může docházet k nedorozumění, „FMT-metoda“ je totiž podle muzikoterapeutické definice ne metodou, ale modelem.

Metoda je typ hudební zkušenosti a každá metoda může mít mnoho možností, variací. Procedury můžeme chápat jako sekvence technik, které jsou organizované a které terapeut využívá k zapojení jedince do hudební zkušenosti. Konkrétní technikou je buď jednotlivá operace, nebo interakce s klientem. O modelu lze mluvit, když terapeut vyvine systematický způsob používání jednoho nebo více ze čtyř hlavních muzikoterapeutických metod nebo technik (tamtéž, s. 203).

4.4.9 Nabídka neformálního vzdělávání zaměřená na první pomoc

Akreditované kurzy Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy nabízí mnoho organizací. Jednou z nich je například Český červený kříž. Nejenže je znalost první pomoci potřebná, ale má pro pedagogy i hlubší význam. V okamžiku, kdy chtějí pedagogové pořádat například školu v přírodě, musí mít s sebou zdravotníka. Toho jim může zajistit pedagog s úspěšně ukončeným kurzem Zdravotník zotavovacích akcí (ČČK).

Tento kurz nabízí absolventům komplexní znalosti o první pomoci, a to jak v banálních situacích, tak i v těch extrémních. Pedagogové (a nejen oni) se naučí také zachraňovat tonoucího z vody. Dále existují semináře zaměřené přímo pro pedagogy. Tyto kurzy bývají

vícedenní a jsou zaměřené pouze na poskytování první pomoci u dětí. Mezi nejčastější úrazy u dětí patří popáleniny. Dochází k nim často při pracovních činnostech, když se žáci učí vařit, případně při manipulaci s tavnou pistolí. Dalším častým úrazem je krvácení. Často teče dětem z nosu krev nebo mají jiné poranění. Běžně se u dětí vyskytují křeče nebo drobné řezné ranky. Při tělesné výchově může dojít i ke zlomeninám či vážnějším poraněním. Na všechny zmíněné situace budou absolventi kurzu řádně připraveni, proto je mezi pedagogy velice oblíbený (ČČK).

4.4.10 Nabídka neformálního vzdělávání zaměřená na žáky s mentálním postižením

Mentální postižení je velmi široký pojem, který lze definovat různými způsoby. Jedna z nabízených definic v odborné literatuře uvádí, že mentální postižení je u jedince, ať už dítěte či dospělého, takový stav, při kterém zaostává vývoj rozumových schopností. Současně v takovém případě dochází k opožděnému či odlišnému vývoji některých psychických vlastností i poruchám adaptačního chování. Postižení i jeho hloubka je pak u jednotlivců odlišná (Švarcová, 2006, s. 168).

Z toho vyplývá, že mentálním postižením je snižena úroveň rozumových schopností. Pipeková doplňuje, že mentálně postižení jedinci jsou také lidé, mají své city a je nutné na ně pohlížet jako na ostatní osoby, ale se specifickými potřebami a jinými rysy. To je jeden z důvodů, proč v současnosti není pojem mentálně retardovaný člověk příliš využíván, ale používají se například termíny jako člověk s jinakostí nebo specifickými potřebami a podobně (Pipeková, 2006, s. 258).

V literatuře také najdeme myšlenku, že dítě s mentálním postižením bude proti vrstevníkům vždy v určitých rysech opožděné (Vágnerová, 2004, s. 183), a to i v případě, že vyrůstá v podnětném prostředí. Hlavním faktorem mentálního postižení je podle Vágnerové nedostatečný rozvoj myšlení a řeči. Žák s mentálním postižením není proto schopen osvojit si náročnější učivo. Tato snížená schopnost je spojena se snížením intelektu. Uvedené lze pozitivně ovlivňovat zejména cílenou podporou a vhodným individuálním přístupem.

Nahlížení na tuto problematiku je různé v rámci odlišných kultur, ale mění se také v průběhu času. V současnosti se tak v některých definicích objevuje důležitý pojem sociální inteligence, což dřívější definice opomíjely (AAIDD [online], 2010).

Na našem území mají všechny děti stanoveny povinnou školní docházku, stejně jako i děti mentálně postižené. Jako povinné bylo stanoveno pro všechny děti již předškolní vzdělávání, a to jeho poslední ročník, tedy ve věku 5 let. Mentálně postižené dítě může navštěvovat buď klasickou mateřskou školu nebo školu speciální. Mentálně postižené děti v mnoha případech navštěvují ještě takzvanou přípravnou třídu. Mnoho z nich totiž musí odložit školní docházku. (Česká republika, 2016, s. 89).

V rámci základního vzdělávání může mít žák s mentálním postižením domácí výuku s individuálním studijním plánem. V takovém případě dítě sice nenavštěvuje školní instituci, ale musí být způsobilými pedagogy pravidelně přezkušováno (Česká republika, 2016). Druhou možností, kdy dítě nemusí do školy docházet je případ jeho hlubokého mentálního postižení. Rodiče nebo zákonní zástupci dítěte udělují souhlas, odborný lékař stanovisko potvrzuje ve svém doporučení, a následně toto potvrzuje krajský úřad. Následně se edukaci žáka věnuje určené Speciálně pedagogické centrum, u kterého je jedním z kritérií výběru blízkost k žákově bydlišti (Česká republika, 2016).

4.4.11 Nabídka neformálního vzdělávání zaměřená na žáky s odlišným mateřským jazykem

Za žáka s odlišným mateřským jazykem lze označit takového žáka, který přicestoval do České republiky ze zahraničí nebo se v České republice narodil, ale jeho mateřský jazyk neodpovídá majoritnímu mateřskému jazyku (češtině). Jako mateřský jazyk lze definovat jako: „z ontogenetického hlediska (...) řečovou činnost probíhající v raném dětství, v níž si dítě prvotně osvojuje schopnost verbálně komunikovat“ (Kamiš, 2000, s. 339-341). Radostný tvrdí, že v dnešní době je již upozaděn termín žák – cizinec, protože právě tento pojem odpovídá právnímu postavení rodičů, kteří jsou v České republice vedeni jako cizinci. Na školách ale nastává větší jazykový problém, než je problém cizineckého statusu. Proto se v pedagogické oblasti používá již ustálený pojem Žák s odlišným mateřským jazykem, zkráceně Žák s OMJ (Radostný, 2011, s. 68).

Mohlo by se zdát, že rozvoj pedagogiky pro žáky s odlišným mateřským jazykem se začal rozvíjet až se vstupem České republiky do Evropské unie (2004). Ale není tomu tak. Základy této pedagogiky jsou známy již z meziválečného období, kdy v československém školství bylo mnoho Němců. Právě oni hráli velkou a důležitou roli ve vzdělávacím systému (Kostelecká, 2013, s. 58).

Ze statistických tabulek lze vyčíst, že největší procento žáků s odlišným mateřským jazykem pochází z Ukrajiny a Vietnamu (Cizinci v České republice, 2016). Na materiály a inspirace existuje v České republice především nezisková organizace META.

PRAKTICKÁ ČÁST

5. Popis praktické části

Bakalářská práce si obecně klade za průzkum další vzdělávání učitelů. Praktická část bude zaměřena především na nabídku a využívání dalšího vzdělávání učitelů na Základní škole a Mateřské škole Králův Dvůr – Počaply (dále jen Základní škola Králův Dvůr – Počaply). Výzkumného šetření se zúčastní pouze učitelé dané školy. Pro vyhodnocení tohoto úkolu bude zvolena metoda dotazníkového šetření. Dotazník bude mít 13 uzavřených otázek. Tato metoda byla vybrána, protože její výsledky jsou rychle zjistitelné, nepřinášejí nikomu žádnou finanční zátěž a mohou se jednoduše kvantitativně vyhodnocovat. Je nutné též zmínit jeho nevýhody, a to je především riziko nízkého počtu zpět zaslaných dotazníků a také nemožnost projednat danou odpověď s respondenty do hloubky. Vzhledem k moderním technologiím byl zvolen on-line dotazník, který byl rozeslán učitelům základní školy pomocí hromadného e-mailu.

5.1. Cíl výzkumu

Za hlavní cíl si klade bakalářská práce prozkoumat a zanalyzovat nabídky a využití dalšího vzdělávání a jeho využitelnost pedagogy Základní školy Králův Dvůr – Počaply. Aby mohl být naplněn zmíněný hlavní cíl, bylo zapotřebí definovat dílčí cíle bakalářské práce. Dílčí cíle jsou stanoveny následovně:

- prostudovat poptávku dalšího vzdělávání učitelů na Základní škole Králův Dvůr – Počaply
- objasnit využitelnost do praxe dalšího vzdělávání učitelů na Základní škole Králův Dvůr – Počaply
- zanalyzovat nutnost dalšího vzdělávání učitelů na základní škole Králův Dvůr - Počaply

5.1.1 Metoda průzkumu

Pro vyhodnocování stanovených cílů předkládané bakalářské práce bude zvoleno dotazníkové šetření s respondenty Základní školy Králův Dvůr – Počaply. Dotazník bude sestaven ze 13 otázek a bude určen pro 52 respondentů (učitelů) zmíněné základní školy. Dotazník bude rozdělen do tří podoblastí, a to:

- otázky zaměřené na osobní údaje

- otázky týkající se podmínek a využitelnosti dalšího vzdělávání na Základní škole Králův Dvůr – Počaply
- otázky směřované na konkrétní preferenci dalšího vzdělávání

Celý dotazník je k nahlédnutí v příloze č. 1.

5.1.2 Popis zvolené lokality pro výzkumné šetření

Základní a mateřské škola Králův Dvůr – Počaply leží ve Středočeském kraji a společně s Berounem tvoří aglomerační soustavu. Město Králův Dvůr má přes 10 000 obyvatel. Toto město má bohatou historii. První zmínky o městě pocházejí už ze 13. století. Jeho historie je spjata především s králem Václavem VI., který byl v těchto místech zajat.

Základní škola je chloubou města. Sídlí v historické budově, kterou vybudovali místní stavitelé v roce 1819. Na této škole je zajímavé, že byla vysvěcena a vyučovalo se zde náboženství a latina. Ke škole byla též vybudována zimní tělocvična, zahrada, park, letní hřiště, a dokonce i knihovna. Vysvěcení budovy dodnes připomíná soška panny Marie umístěná v ředitelně školy. Místní dokonce tvrdí, že škola stojí na místě, které dodává lidem energii.

5.2. Vyhodnocení dotazníkového šetření

Na Základní škole Králův Dvůr – Počaply pracuje celkem 52 učitelů. Celkem se vrátilo 46 vyplněných dotazníků.

Účast na výzkumném šetření

počet pedagogů	absolutní četnost	v %
žena	47	90,38%
muž	5	9,62%
celkem	52	100,00%

Tabulka č. 1: Počet učitelů na Základní škole Králův Dvůr – Počaply

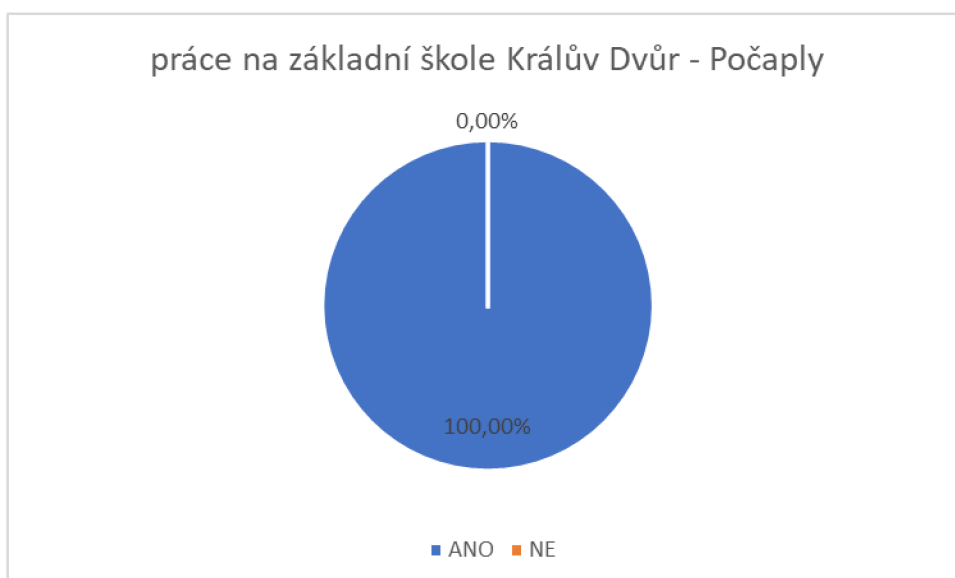
Graf č. 1: Návratnost dotazníkového šetření

Otázka č. 1: Jste učitel/ka na Základní škole Králův Dvůr – Počaply?

První otázka se zaměřuje na osobní údaje respondenta. Otázka zjišťuje, zda je skutečně dotazník určen vhodné osobě.

odpověď	celkem	v %
ANO	46	100,00%
NE	0	0,00%
celkem	46	100,00%

Tabulka č. 2: Zaměstnanec základní školy

Graf č. 2: práce na Základní škole Králův Dvůr – Počaply

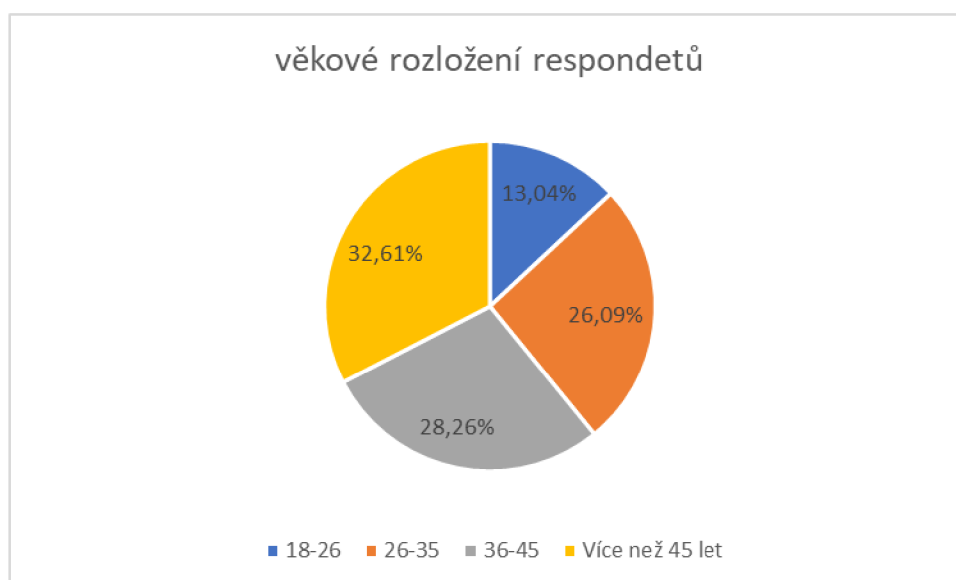
Z grafu 2 je patrné, že se výzkumného šetření zúčastnili pouze zaměstnanci Základní školy Králův Dvůr – Počaply, a tak výsledky výzkumného šetření nemohou být ovlivněny.

Otázka č. 2: Jaký je Váš věk?

Jak vyplývá z tabulky č. 3, největší zastoupení respondentů bylo ve věku nad 45 let. O něco méně početnější skupinu tvoří respondenti ve věku 36–45 let. Z tabulky č. 1 vyplývá, že na této základní škole vyučují převážně ženy. Předpokládá se, že mladší respondentky stále ještě studují nebo jsou na mateřské dovolené.

věk	absolutní četnost	v %
18-26	6	13,04%
26-35	12	26,09%
36-45	13	28,26%
více než 45 let	15	32,61%
Celkem	46	100,00%

Tabulka č. 3: Věk respondentů

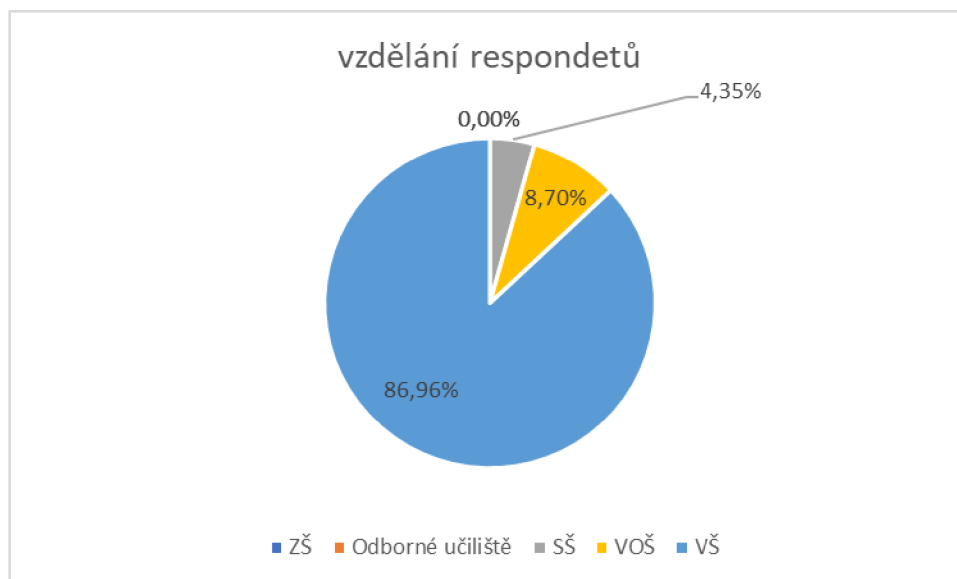
Graf č. 3: Věkové rozložení respondentů

Otázka č. 3: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Z níže uvedené tabulky č. 4 a grafu č. 4 je možné vyhodnotit, že 86,96% respondentů ze Základní školy Králův Dvůr - Počaply má vysokoškolské vzdělání. Pouze 2 respondenti mají středoškolské vzdělání. U nich se může předpokládat, že dále studují. Vzdělání pedagogů je také jedno z kritérií hodnocení kvality školy Českou školní inspekcí.

vzdělání	absolutní četnost	v %
ZŠ	0	0,00%
Odborné učiliště	0	0,00%
SŠ	2	4,35%
VOŠ	4	8,70%
VŠ	40	86,96%
celkem	46	100,00%

Tabulka č. 4: Dosažené vzdělání

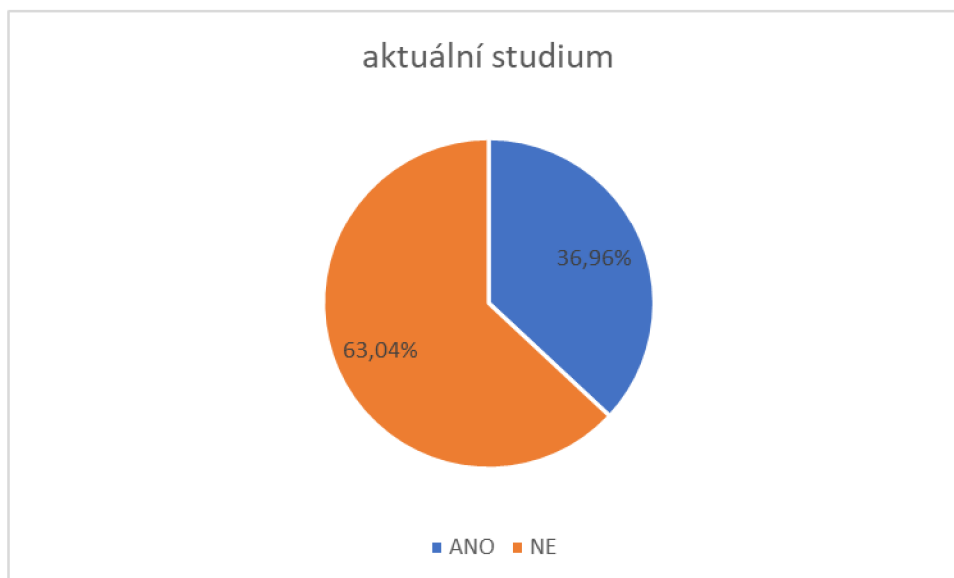
Graf č. 4: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

Otázka č. 4: Studujete?

Tato otázka se týká též osobní roviny respondenta. I přestože většina pedagogů, již má vystudovanou vysokou školu, tak téměř 37 % ještě studuje. Lze předpokládat, že si rozšiřují své odborné kompetence, a to i přestože je většina z nich ve středním věku.

odpověď	absolutní četnost	v %
ANO	17	36,96%
NE	29	63,04%
celkem	46	100,00%

Tabulka č. 5: Aktuální studium respondentů

Graf č. 5: Aktuální studium respondentů

Otázka č. 5: Věděli byste, kde naleznete aktuální školení nabízené v rámci Vašeho pracoviště?

Z tabulky č. 6 a z grafu č. 6 je zřejmé, že učitelé na Základní škole Králův Dvůr - Počaply jsou dobře informováni o možnostech dalšího vzdělávání. Pouze 4 uvádějí, že neví, kde naleznou informace o nabídce aktuálního školení. Dá se předpokládat například umístění nástěnky v budově školy, kam učitelé mohou vkládat různé nabídky školení či seminářů. Další, dnes již rozšířenou možností, je hromadné zasílání e-mailů s nabídkou školení pořádané Národním pedagogickým institutem či jinou vzdělávací organizací. Povinnost dalšího vzdělávání definuje školský zákon. Každý pedagog by se měl během školního roku zúčastnit minimálně 2 vzdělávacích akcí. Tento požadavek také prověřuje Česká školní inspekce při své kontrolní činnosti ve školách.

odpověď	absolutní četnost	v %
ANO	42	91,30%
NE	4	8,70%
celkem	46	100,00%

Tabulka č. 6: Informovat učitelů o možnostech dalšího vzdělávání

Graf č. 6: Informovanost v rámci pracoviště o možnostech dalšího vzdělávání

Otázka č. 6: Zúčastnil/a jste se v tomto školním roce nějakého školení či jiného profesního rozvoje?

Na tabulce č. 7 můžeme demonstrovat, že téměř 90 % učitelů se účastní vzdělávacích seminářů či workshopů. Některé základní školy nabízejí svým zaměstnancům v srpnu (v přípravám týdnu) možnost hromadného školení. Tímto je možné docílit maximální možné míry proškolenosti celého pedagogického sboru a naplňovat tak zákonem stanovené kritérium. Opačnou stranu mince pak tvoří fakt, že ne všem učitelům najednou musí vyhovovat záměr semináře.

odpověď	absolutní četnost	v %
ANO	41	89,13%
NE	5	10,87%
celkem	46	100,00%

Tabulka č. 7: Účast na školení ve školním roce 2022/2023

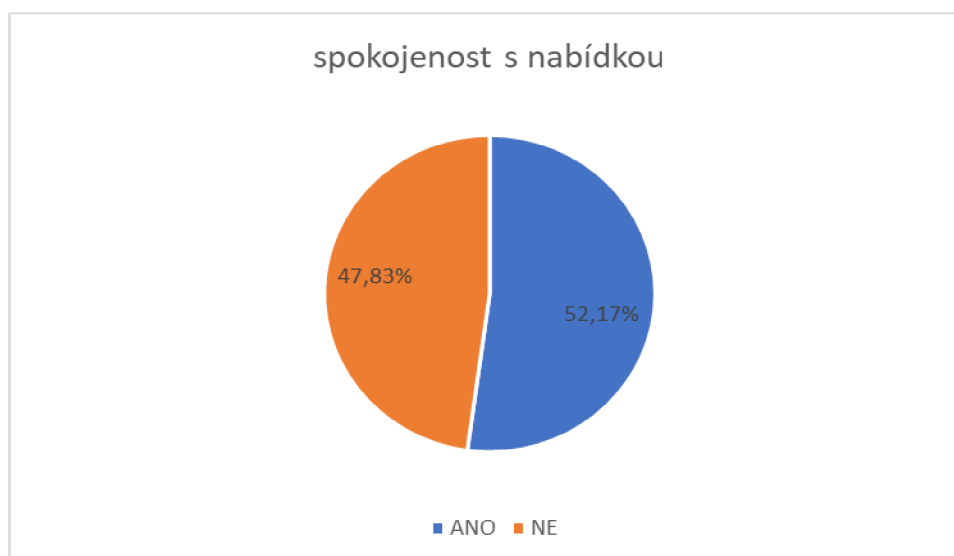
Graf č. 7: Účast na dalším vzdělávání

Otázka č. 7: Jste spokojen/á s nabídkou dalšího se vzdělávání na Vašem pracovišti?

Tabulka č. 8 znázorňuje, do jaké míry jsou pedagogičtí pracovníci spokojeni s nabídkou dalšího vzdělávání na pracovišti. Z tabulky je patrné, že tato otázka rozděluje pedagogický sbor na 2 skupiny. Rozdíl mezi spokojeností a nespokojeností jsou pouze 2 respondenti. 52,17 % je s nabídkou spokojená.

odpověď	absolutní četnost	v %
ANO	24	52,17%
NE	22	47,83%
celkem	46	100,00%

Tabulka č. 8: Spokojenost s nabídkou dalšího vzdělávání

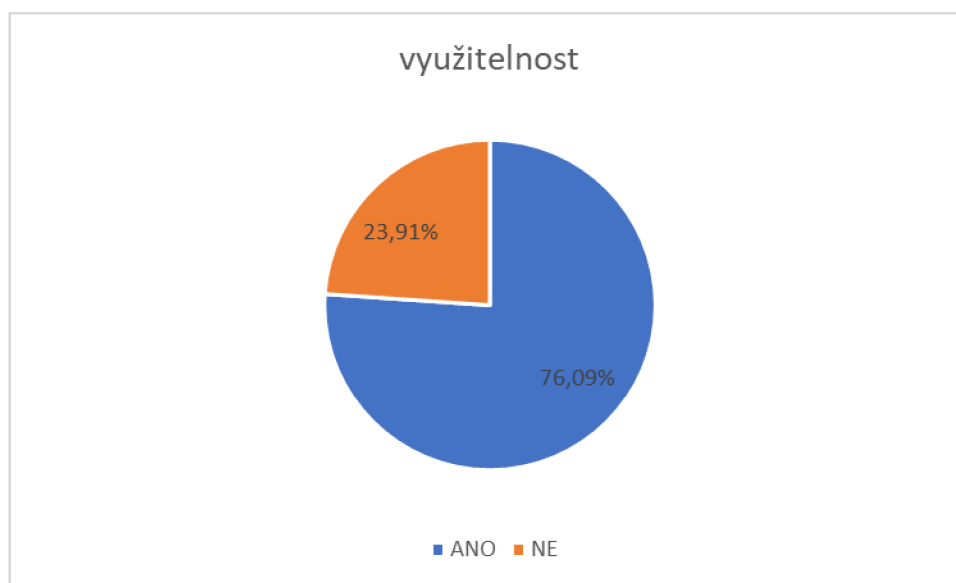
Graf č. 8: Míra spokojenosti pedagogů s nabídkou

Otázka č. 8: Využíváte znalosti a dovednosti ze semináře či jiného zúčastněného profesního rozvoje reálně ve Vaší výuce?

Otázka č. 8 byla už cílená přímo na semináře dalšího vzdělávání. 76 % respondentů uvedlo, že získané nové zkušenosti a dovednosti následně uplatní ve své praxi.

odpověď	absolutní četnost	v %
ANO	35	76,09%
NE	11	23,91%
celkem	46	100,00%

Tabulka č. 9: Využitelnost nového při vyučování

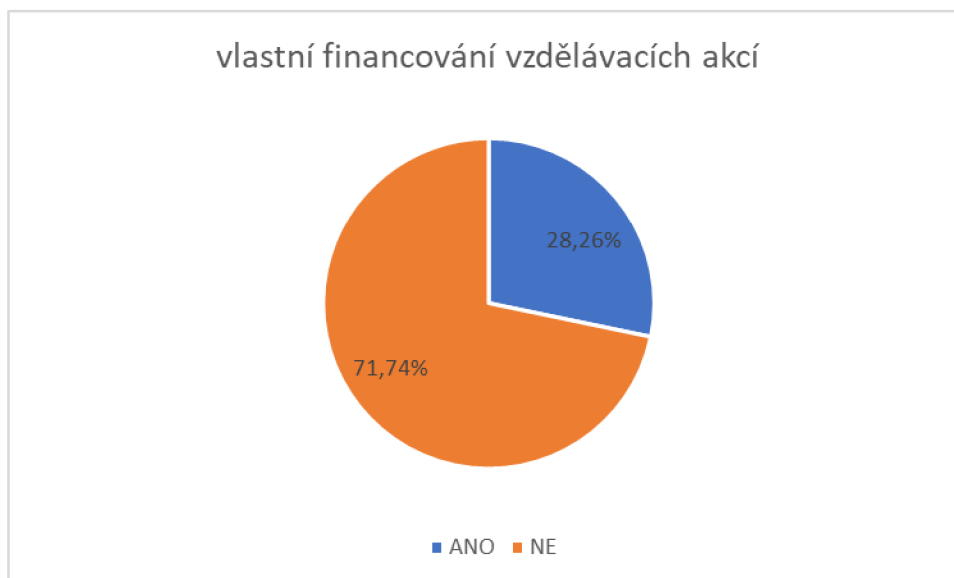
Graf č. 9: Využitelnost nového při vyučování

Otázka č. 9: Byl/a jste v tomto roce na školením či jiném profesním rozvoji, kterou nefinancoval Váš zaměstnavatel?

Z tabulky č. 10 vyplývá, že pouze 13 učitelů je ochotno zaplatit za své vzdělávání. Těmito semináři je možné si například rozšířit kvalifikaci. Na své náklady se může učitel zúčastnit seminářů na téma, které ho aktuálně tíží. Rozšířené jsou například kurzy Jak odhalit ve třídě šikanu, Zlepšení klima třídy, Jak komunikovat se zákonnými zástupci nebo Jak na zlobivé dítě.

odpověď	absolutní četnost	v %
ANO	13	28,26%
NE	33	71,74%
celkem	46	100,00%

Tabulka č. 10: Účast na školení, které nefinancoval zaměstnavatel

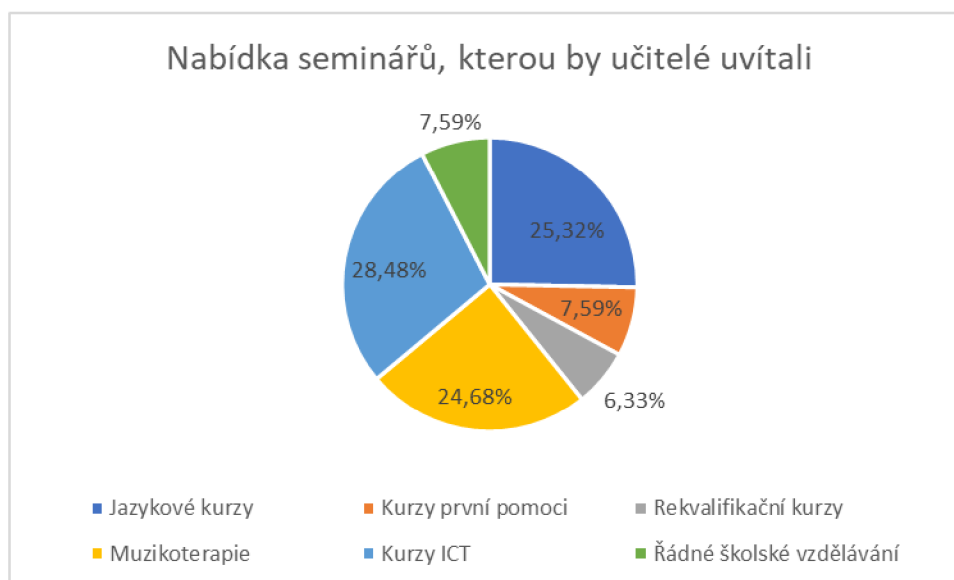
Graf č. 10: Účast na školení, které nefinancoval zaměstnavatel

Otázka č. 10: Jaké nabídky kurzů/seminářů či jiných školení byste uvítal/a?

V otázce č. 10 mohli respondenti vybírat více možností. Z tabulky č. 11 vyplývá, že nejvíce by učitelé Základní školy Králův Dvůr – Počaply uvítali kurzy specializující se na informatiku. Tato potřeba je způsobena rychlým vývojem technologií. Další velice potřebné semináře by učitelé této školy uvítali směrem k jazykovým kurzům. Tato potřeba je propojena určitým způsobem s kurzy ICT. Nejmodernější technologie často nebývají v českém jazyce. Proto učitelé potřebují též rozumět minimálně anglickému jazyku. V okolí Králova Dvora je mnoho firem (potenciálních zaměstnavatelů absolventů této základní školy), které mají německý původ. Proto je důležité, aby učitel uměl i německy na takové úrovni, aby mohl německý jazyk předat žákům na co nejvyšší úrovni. Z dotazníkového šetření též vyvstala potřeba seminářů zaměřujících se na muzikoterapii. Někteří žáci neumí relaxovat, ale potřebují to. Jako nejméně žádané semináře jsou rekvalifikační kurzy. Ty si žádá pouze 10 respondentů.

odpověď	absolutní četnost	v %
Jazykové kurzy	40	25,32%
Kurzy první pomoci	12	7,59%
Rekvalifikační kurzy	10	6,33%
Muzikoterapie	39	24,68%
Kurzy ICT	45	28,48%
Řádné školské vzdělávání	12	7,59%
celkem	158	100,00%

Tabulka č. 11: Nabídka seminářů, kterou by učitelé uvítali

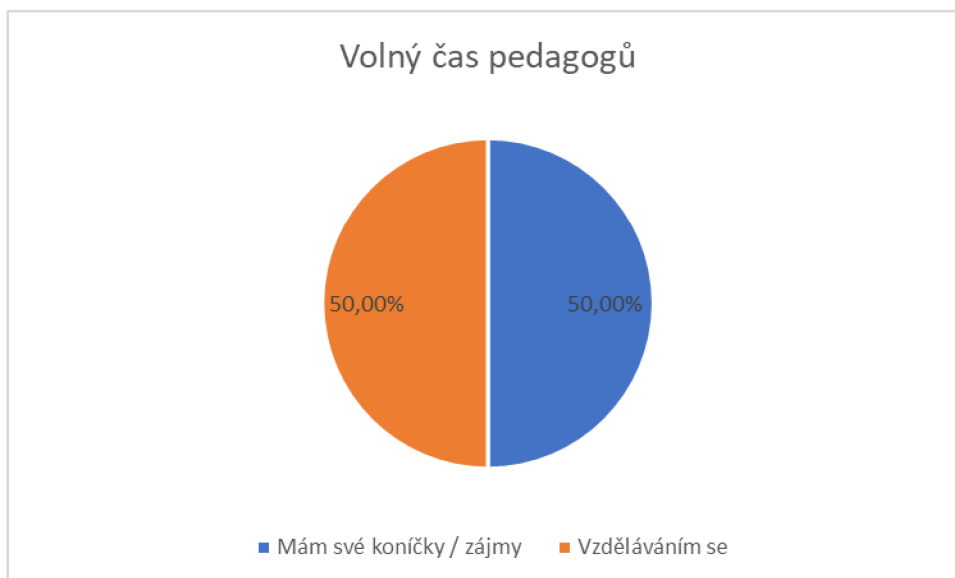
Graf č. 11: Nabídka seminářů, kterou by učitelé uvítali

Otázka č. 11: Jak trávíte svůj volný čas?

Otázka číslo č. 11 je opět zaměřena na osobní rovinu respondentů. Je důležité znát jejich osobní život, aby bylo možné zanalyzovat. Z tabulky č. 12 a grafu č. 12 je patrné, že pedagogové na Základní škole Králův Dvůr – Počaply jsou rozděleny přesně na 2 poloviny. Polovina pedagogů se vzdělává i ve volném času a druhá polovina po práci relaxuje, má své koníčky nebo se věnuje svým zájmům.

odpověď	absolutní četnost	v %
Mám své koníčky / zájmy	23	50,00%
Vzděláváním se	23	50,00%
celkem	46	100,00%

Tabulka č. 12: Volný čas pedagogů

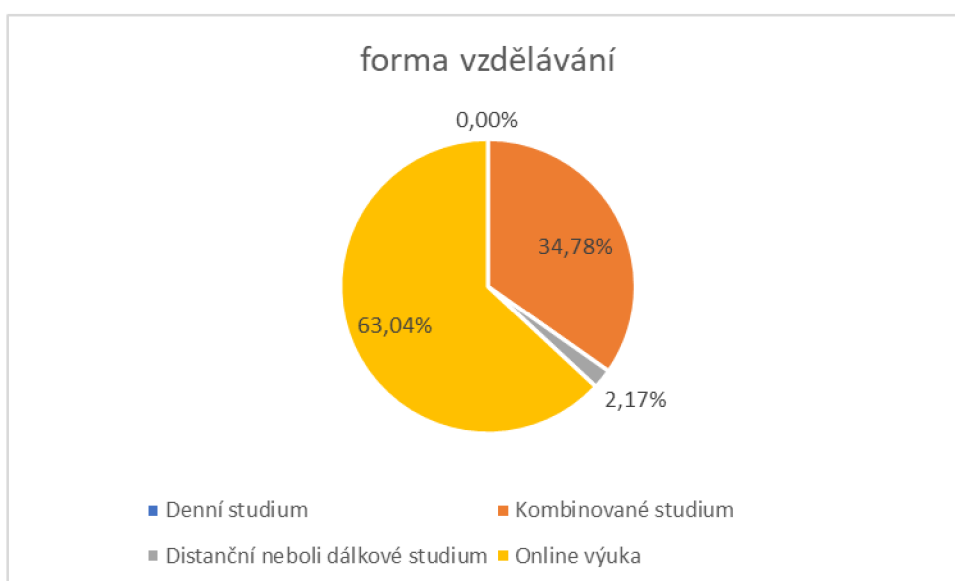
Graf č. 12: Volný čas pedagogů

Otázka č. 12: Jaký upřednostňujete typ výuky ve vzdělávání?

Z průzkumu vyplynulo, že 63 % respondentů by preferovalo on-line výuku. Dále z tabulky č. 13 je možné vyčíst, že 34,78 % dotázaných by preferovala spíše kombinované studium. Pouze jednomu z respondentů by vyhovovalo distanční studium.

odpověď	absolutní četnost	v %
Denní studium	0	0,00%
Kombinované studium	16	34,78%
Distanční neboli dálkové studium	1	2,17%
On-line výuka	29	63,04%
celkem	46	100,00%

Tabulka č. 13: Forma vzdělávání

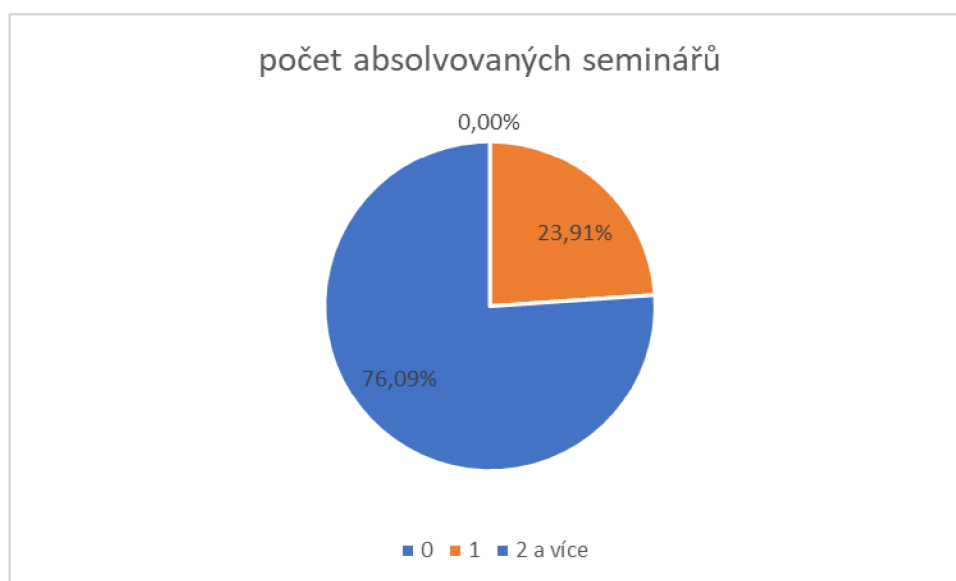
Graf č. 13: Forma vzdělávání

Otázka č. 13: Kolik kurzů/jiných nabídek ve vzdělávání jste ochotni absolvovat v rámci sebevzdělávání v průběhu školního roku?

Ze získaných dat je patrné, že všichni oslovení respondenti absolvovali alespoň jeden sebevzdělávací seminář v průběhu školního roku. Dále je možné vidět, že 76 % dotázaných se zúčastnilo 2 a více sebevzdělávacích aktivit během školního roku.

odpověď	absolutní četnost	v %
0	0	0,00%
1	11	23,91%
2 a více	35	76,09%
celkem	46	100,00%

Tabulka č. 14: Počet absolvovaných kurzů

Graf č. 14: Počet absolvovaných kurzů

5.3. Cíl výzkum

V celém dotazníkovém výzkumu bylo zapojeno 46 respondentů, což znamená 88 % zapojení veškerého pedagogického sboru ze základní školy Králův Dvůr – Počaply. Jak vyplývá z genderového rozložení pedagogů na této základní škole, je velký předpoklad, že většina respondentů byla ženského pohlaví. Otázky byly směřovány též na věk dotazovaných. 33 % bylo ve středním věku (bylo jim nad 45 let). Z průzkumu také vyplynulo, že 87 % má ukončeno vysokoškolské studium a dokonce 37 % stále ještě studuje. Většina pedagogického sboru na základní škole Králův Dvůr – Počaply je v dalším vzdělávání pedagogických pracovníků velice aktivní.

Pro splnění stanoveného cíle: *Prozkoumat a zanalyzovat nabídky a využití dalšího vzdělávání a jeho využitelnost pedagogů základní školy Králův Dvůr-Počaply* je zde předložen výsledek dílčích cílů.

1) **Prostudovat poptávku dalšího vzdělávání učitelů na základní škole Králův Dvůr-Počaply**

V teoretické části předkládané bakalářské práce bylo možné prostudovat, jaké kurzy je možné v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků navštívit. Také bylo možné zjistit na jakých institucích je možné naplňovat zákonnou povinnost pedagogů se dále vzdělávat.

V praktické části se danému dílčímu cíli věnovaly otázky číslo 3, 4, 5, 6, 7, 9 a 12. Z průzkumu dále vyplynulo, že 87 % pedagogů za základní škole Králův Dvůr – Počaply jsou vysokoškolsky vystudovaní učitelé, stále jich téměř 37 % dále studuje. Ze získaných dat lze vyvodit, že respondenti mají o další vzdělávání velký zájem. Svědčí o tom také to, že přes 90 % respondentů ví, kde nalezne aktuální informace k pořádaným školením, workshopům nebo konferencím. Stejně procentuální zastoupení má i fakt, že se učitelé účastní pravidelně nějakého školení či jiného profesního rozvoje.

Z uvedeného je možné se domnívat, že učitelé na základní škole Králův Dvůr – Počaply se rádi a často vzdělávají. Učitelé považují nabídku vzdělávání na svém pracovišti za nedostatečnou. Ze všech respondentů (46) odpovědělo 24, že je spokojených s nabídkou vzdělávání. Vzhledem k celkovému počtu respondentů není možné na danou otázku zcela jasně odpovědět. Na zmíněné základní škole se najde i 30 % učitelů, kteří jsou ochotni si další vzdělávání financovat z vlastních zdrojů.

Otázka číslo 12 se zaměřovala na preferenci výuky seminářů, školení a konferencí. Žádný pedagog by si nevybral denní studium, největší zájem by byl o on-line výuku. Lze přepokládat, že právě tento typ výuky je pro mnohé učitele velice komfortní. Na tento typ výuky se dá připojit z domácího prostředí. Velká výhoda je, že přednášející může být kdekoli v České republice nebo v zahraničí a uslyší ho každý účastník. Nevýhodou je nenavázání sociálních vztahů na kurzech, jako když je školení v denní formě.

2) **Objasnit využitelnost do praxe dalšího vzdělávání učitelů na základní škole Králův Dvůr-Počaply**

76 % ze všech respondentů uvádí, že znalosti nabyté při účasti na vzdělávací akci následně využívají. Ze zjištěného tedy vyplynulo, že po účasti na vzdělávacích kurzech vyžívají pedagogové své nově nabyté vědomosti přímo s dětmi ve škole. S přihlédnutím na věk

účastníků průzkumu (více než 45 let) je patrné, že i učitelé, kteří učí celý život, se potřebují dále vzdělávat, aby udrželi krok s moderní dobou. S válkou na Ukrajině přišlo do českých škol velké množství žáků, kteří neuměli český jazyk. V tomto směru se musel vzdělat každý učitel, kterého se daná problematika týkala.

Tomu tématu se věnovala v praktické části především otázka č. 10. V této otázce mohli respondenti odpovídat více odpověďmi. I z výše uvedeného vyvstala největší poptávka o kurzy jazykové, což se může dotýkat zmíněné krize na Ukrajině. Enormní zájem 45 respondentů z celkových 46 má zájem o kurzy ICT. Tento zájem může souviset také s aktualizací Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání, kam byla doplněna část týkající se povinného vzdělávání v informatice od 4. ročníku. V aktualizovaném Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání se bude také klást důraz na rozvoj inforatického myšlení od mateřské školy. Mezi velmi poptávanými kurzy byla též muzikoterapie. V dnešní zrychlené době se musí i děti umět zastavit a věnovat se samy sobě.

Z dotazníkové šetření vyplynulo, že o rekvalifikační kurzy, řádná školská vzdělávání nebo kurzy první pomoci není mezi pedagogy Základní školy Králův Dvůr – Počaply zájem.

3) Zanalyzovat nutnost dalšího vzdělávání učitelů na Základní škole Králův Dvůr – Počaply

Pro tento cíl byla směřována otázka číslo 11 a 13. Pedagogové Základní školy Králův Dvůr – Počaply by uvítali ještě další vzdělávání, plyne to ze závěrů výzkumného šetření. 76 % dotázaných by bylo ochotno absolvovat 2 a více kurzů dalšího vzdělávání v průběhu školního roku. 23 % dotázaných je ochotno vzdělávat se pouze jednou za rok, čímž by nenaplnili zákonnou povinnost.

Pedagogové ze zmíněné základní školy se z 50 % věnují sebevzdělávání i ve volném čase. Zdokonalují si tak svoje pedagogické dovednosti v různých směrech. Kvalita na této základní škole je vidět i na výsledcích žáků. Poslední velký úspěch slavila žákyně 9. A, která dostala ocenění v Národním testování. Testování pořádala společnost SCIO. Žákyně dosáhla jedněch z nejlepších výsledků Středočeského kraje (ZŠ Počaply).

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce byla zaměřena na celoživotní vzdělávání učitelů základních škol v České republice. Práce vycházela především z potřeby učitelů, kteří by se měli vzdělávat minimálně po celou dobu své profesní kariéry. Již při studiu vysoké školy se mnoho studentů setkává s potřebou rozšířit si svůj profesní rozvoj. V některých případech se může jednat i o požadavek zaměstnavatele.

V teoretické části této práce bylo charakterizováno celoživotní vzdělávání učitelů s vysvětlenými pojmy v kontextu vzdělávání a motivace učitelů. Dále byly popsány základní formy učení. Poslední kapitola byla zaměřena na neformální formu učení.

Praktická část si kladla za cíl zjistit o jaký druh dalšího vzdělávání mají učitelé na Základní škole Králův Dvůr – Počaply zájem. Výsledek této práce závisel především na vyhodnocení kvantitativního výzkumu. Byla použita metoda dotazníku, který byl složen ze 13 uzavřených a polouzavřených otázek. Anonymní dotazník byl předložen pouze zaměstnancům Základní školy Králův Dvůr – Počaply.

Z průzkumu vyplynulo, že pedagogové na Základní škole Králův Dvůr-Počaply jsou v dalším vzdělávání velice aktivní. Více než 87 % jsou již vysokoškolsky vzdělaní učitelé, ale stále ještě jejich zájem o vzdělávání nekončí. Přes 50 % respondentů se rozvíjí i ve volném čase. Na neustálém vzdělávání pedagogického sboru jsou kladeny zákonné nároky, které tato škola splňuje.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

- CIMBALNÍKOVÁ, L., 2012. *Strategické řízení*. Olomouc: UP v Olomouci. ISBN 978-80-244-2963-2.
- EGEROVÁ, D., 2012. *E-learning jako možný nástroj vzdělávání a rozvoje pracovníků*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni. ISBN 978-80-261-0139-0.
- ČAPEK, R., 2015. *Moderní didaktika*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3450-7.
- ČERMÁK, F., 2001, *Jazyk a jazykověda*. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0154-0.
- GAVORA, P., 2005. *Učitel a žáci v komunikaci*. Brno : Paido. ISBN 80-7315-104-9.
- GERLICOVÁ, M., 2014. *Muzikoterapie v praxi. Příběhy muzikoterapeutických cest*. Praha: Grada. ISBN: 978-80-247-4581-7.
- JANÍKOVÁ, V., 2011. *Výuka cizích jazyků*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3512-2.
- JARVIS, P., 2010. *Adult Education and Lifelong Learning: Theory and Practice*. London: Routledge. ISBN 0-145-49478-8.
- HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J., 2008. *Pedagogické ovlivňování volného času*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-473-1.
- HOLZER, L., DRLÍČKOVÁ S., 2012. *Celostní muzikoterapie v institucionální výchově. Metoda Lubomíra Holzera*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN: 978-80-244-3323-3.
- KANTOR, J., LIPSKÝ M., WEBER A. a kol., 2009. *Základy muzikoterapie*. Praha: Grada. ISBN: 978-80-247-2846-9.
- KOHNNOVÁ, J., 2004. *Další vzdělávání učitelů a jejich profesní rozvoj*. Praha: PedF UK. ISBN 80-7290-148-6.
- KOHOUT, K., 2007. *Základy obecné pedagogiky*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského. ISBN 978-80-86723-38-9.
- KOPECKÝ, K., 2006. *E-learning (nejen) pro pedagogy*. Olomouc: Hanex. ISBN 80-85783-50-9.
- KROPÁČOVÁ, J., 2008. *Výuka žáka s odlišným mateřským jazykem z hlediska přípravy učitele*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-21629.
- KŘIVOHLAVÝ, J.: *Jak si navzájem lépe porozumím*. Praha: Svoboda, 1988, ISBN 25-095-88.
- LAZAROVÁ, B. a kol., 2006. *Cesty dalšího vzdělávání učitelů*. Brno: Paido. ISBN 80-7315114-6.
- MORENO, J. J., 2005. *Rozehrát svou vnitřní hudbu. Muzikoterapie a psychodrama*. Praha: Edice Spektrum. ISBN: 80-7178-980-1.

- MUŽÍK, J., 2012. *Profesní vzdělávání dospělých*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika. ISBN 978-80-7357-738-4.
- MORGENSTERNOVÁ, M.; ŠULOVÁ, L.; SCHÖLL, L., 2011. *Bilingvismus a interkulturní komunikace*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7357-678-3.
- NELEŠOVSKÁ, A., 2005. *Pedagogická komunikace v teorii a praxi*. Praha: Grada Publishing. ISBN 80-247-0738-1.
- ONDRUŠOVÁ, Jiřina a Beáta KRAHULCOVÁ. *Gerontologie pro sociální práci*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2019. ISBN 978-80-246-4383-0.
- PALÁN, Z., LANGER, T., 2008. *Základy andragogiky*. Praha: UJAK. ISBN 978-80-86723-58-7.
- PRÁŠILOVÁ M., 2006. *Vybrané kapitoly ze školského managementu pro učitele*. Olomouc: Vydavatelství UP. ISBN 80-244-1415-5.
- RADOSTNÝ, L., 2011. *Žáci s odlišným mateřským jazykem v českých školách*. Praha: Meta - Sdružení pro příležitosti mladých migrantů. ISBN 978-80-254-917-1.
- PRŮCHA, J., 2012. *Andragogický slovník*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-3960-1.
- PRŮCHA, J., 2014. *Andragogický výzkum*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-5232-7.
- PRŮCHA, J. a kol., 2009. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-647-6.
- RABUŠICOVÁ, M., RABUŠIC, L., 2008. *Učíme se po celý život? O vzdělávání dospělých v České republice*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-2.
- SEPPÄLÄ, T., 2007. *Adult Apprenticeship Training: Developing Competitiveness and Competence*. Helsinky. ISBN 978-952-10-3997-3.
- ŠEĐOVÁ, K.; ŠVAŘÍČKE, R.; ŠALAMOUNOVÁ, Z., 2012. *Komunikace ve školní třídě*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0085-7.
- ŠIMANOVSKÝ, Z., 1998. *Hry s hudbou a techniky muzikoterapie ve výchově, sociální práci a klinické praxi*. Praha: Portál. ISBN: 80-7178-264-5.
- ŠTEFÁNIK, J., 2000. *Bilingvismus na pozadí dvou morfologicky odlišných typů jazyků. Intenčný bilingvismus u dětí*. Bratislava: Univerzita Komenského. ISBN 80-223-1408-0.
- VALENTA, J., 2005. *Učíme (se) komunikovat*. Kladno : AISIS. ISBN 80-239-4516-9.
- VETEŠKA, J., 2016. *Přehled andragogiky*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1026-9.
- VORLÍČEK., Ch., 2000. *Úvod do pedagogiky*. Praha: H & H. ISBN 80-86022-79-X.
- VYBÍRAL, Z., 2000. *Psychologie lidské komunikace*. Praha: Portál. ISBN 80-717-8291-2.

VYHNÁKOVÁ, K., 2007. *Vzdělávání dospělých v České republice a Evropské unii*. Praha: UJAK. ISBN 978-80-86723-46-4.

VYMĚTAL, J., 2008. *Průvodce úspěšnou komunikací*. Praha: Grada. ISBN 978- 80-247-2614-4.

Internetové zdroje:

BERKI, Jan a Jindra DRÁBKOVÁ. *Základy informatiky pro 1. stupeň ZŠ*. 2023-02-03. Dostupné z: <https://dspace.tul.cz/handle/15240/157817>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů*. 2023-02-03. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

Ministerstvo obchodu a průmyslu. *Digitální Česko v. 2.0, Cesta k digitální ekonomice*. 2023-02-03. Dostupné z: https://www.mpo.cz/assets/cz/e-komunikace-a-posta/Internet/2013/4/Digitalni_ Cesko_v.2.0.pdf

Přílohy

Dotazník

Vážený kolegové Základní školy Králův Dvůr – Počaply, jsem studentkou Univerzity Jana Ámose Komenského v Praze kombinovaného studia Andragogika. Pro bakalářskou práci bylo zvoleno téma, „Celoživotní vzdělávání učitelů na základních školách v České republice“. Z tohoto důvodu se na Vás obracím s prosbou vyplnění dotazníku. Dotazník je zcela anonymní a údaje budou použity pouze pro zpracování bakalářské práce.

Za vyplnění dotazníku předem velice děkuji.

1) Jste učitel/ka na Základní škole Králův Dvůr – Počaply?

a) Ano

b) Ne

2) Jaký je Váš věk?

a) 18-26

b) 26-35

c) 36-45

d) Více než 45 let

3) Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

a) ZŠ

b) Odborné učiliště

c) SŠ

d) VOŠ

e) VŠ

4) Studujete?

a) Ano

b) Ne

5) Věděli byste, kde naleznete aktuální školení nabízené v rámci Vašeho pracoviště?

a) Ano

b) Ne

6) Zúčastnil/a jste se v tomto školním roce nějakého školení či jiného profesního rozvoje?

a) Ano

b) Ne

7) Jste spokojen/á s nabídkou dalšího se vzdělávání na Vašem pracovišti?

a) Ano

b) Ne

8) Využíváte znalosti a dovednosti ze semináře či jiného zúčastněného profesního rozvoje reálně ve Vaší výuce?

a) Ano

b) Ne

9) Byl/a jste v tomto roce na školením či jiném profesním rozvoji, kterou nefinancoval Váš zaměstnavatel?

a) Ano

b) Ne

10) Jaké nabídky kurzů/seminářů či jiných školení byste uvítal/a?

a) Jazykové kurzy

b) Kurzy první pomoci

c) Rekvalifikační kurzy

d) Muzikoterapie

e) Kurzy ICT

f) Řádné školské vzdělávání

11) Jak trávíte svůj volný čas?

a) Mám své koníčky / zájmy

b) Vzděláváním se

c) Jinak, prosím napište jak

12) Jaký upřednostňujete typ výuky ve vzdělávání?

a) Denní studium

b) Kombinované studium

c) Distanční neboli dálkové studium

d) Online výuka

13) Kolik kurzů/jiných nabídek ve vzdělávání jste ochotni absolvovat v rámci sebevzdělávání v průběhu školního roku?

a) 0

b) 1

c) 2 a více

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE:

Jméno a příjmení autora: Renata Klabíková

Studijní program: Andragogika (B)

Studijní obor: Andragogika (Bc. A Voš)

Název práce: Celoživotní vzdělávání učitelů na základních školách v České republice

Vedoucí práce: PhDr. Tereza Vacínová, Ph.D.

Rok dokončení práce: 2023

Počty znaků hlavního textu práce (včetně literatury, bez příloh)

Přímé citace: 3 035 znaků

Ostatní text: 79 244 znaků

Celkový počet znaků: 84 123 znaků (od úvodu po literaturu včetně)